

No 3879

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση R.U.

κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 2237/08)

Απόφαση

Στρασβούργο, 7 Ιουνίου 2011

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 44 §2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

No 3879

Στην υπόθεση R.U. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε Συμβούλιο με την ακόλουθη σύνθεση,

Nina Vajic, *Πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Peer Lorenzen,

Khanlar Hajiyev,

Γεώργιο Νικολάου,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque, *Δικαστές,*

Και με την σύμπραξη του Γραμματέα Τμήματος, Soren Nielsen,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο τις 17 Μαΐου 2011,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 2237/08) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία άσκησε ένας Τούρκος υπηκόος, ο κος R.U., (« ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 23 Νοεμβρίου 2007 σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (« η Σύμβαση»). Η Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την μη κοινοποίηση της ταυτότητας του προσφεύγοντα μετά από αίτησή αυτού (άρθρο 47 §3 του Κανονισμού).

2. Ο προσφεύγων στον οποίο χορηγήθηκε το ευεργέτημα δικαστικής συνδρομής, εκπροσωπείται από τους δικηγόρους Αθηνών Ι.Μ. Τζεφεράκου, Β. Παπαδόπουλο και Δ. Αγγελή. Η ελληνική κυβέρνηση (« Η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον εκπρόσωπό της, τον κο Γ. Κανελλόπουλου, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κα Σ.Τρέκλη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Αφού

No 3879

ενημερώθηκε για το δικαίωμά της να συμμετέχει στην διαδικασία (άρθρα 36 §1 της Σύμβασης και 44 §1 του Κανονισμού), η τουρκική Κυβέρνηση δεν απάντησε.

3. Ο προσφεύγων επικαλείται ιδιαίτερα παραβίαση των άρθρων 3, 5 και 13 της Σύμβασης.

4. Στις 15 Ιουνίου 2009, η Πρόεδρος του πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει τη προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §1 της Σύμβασης, αποφασίστηκε επίσης ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Ιστορικό της υπόθεσης

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1969 και κατοικεί στην Αθήνα. Κουρδικής καταγωγής, είχε συλληφθεί από τις τουρκικές αρχές επανειλημμένα μεταξύ του 1985 και του 1992 εξαιτίας της πολιτικής του δράσης. Υποστηρίζει ότι είχε καταδικαστεί σε δεκαπενταετή κάθειρξη κι ότι είχε υποστεί βασανιστήρια όσο ήταν στην φυλακή. Εξαιτίας μίας απεργίας πείνας που είχε ξεκινήσει μεταξύ του 2000 και του 2001, προσβλήθηκε από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff. Ολοκλήρωσε την έκτιση της ποινής του το 2007 αλλά εξακολούθησε να υποφέρει από ψυχοσωματικά προβλήματα. Μετά από την απελευθέρωσή του κι εξαιτίας του κινδύνου μίας νέας σύλληψης, αποφάσισε να εγκαταλείψει την Τουρκία και να ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα.

6. Στις 27 Ιουλίου 2004, ο προσφεύγων είχε ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου μία προσφυγή κατά της Τουρκίας. Σε αυτήν επικαλούνταν, μεταξύ άλλων την παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης εξαιτίας της φυλάκισής του ενώ υπέφερε από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff. Σύμφωνα με την ιατρική βιβλιογραφία, αυτή η ασθένεια αποτελεί ένα συνδυασμό του συνδρόμου Korsakoff, που προκαλεί σύγχυση, αφωνία και μυθομανία και της εγκεφαλοπάθειας Wernicke, η οποία χαρακτηρίζεται από παραλυσία των ματιών, νυσταγμό, κώμα, ακόμα και θάνατο, εάν ο ασθενής δεν ακολουθήσει την κατάλληλη θεραπευτική αγωγή. Με απόφασή που εξέδωσε το Νοέμβριο του 2006, το Δικαστήριο απέρριψε την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 3 ως προφανώς αβάσιμη. Θεώρησε ιδίως ότι

No 3879

σύμφωνα με τα ιατρικά στοιχεία, τίποτα δεν απέκλειε την φυλάκιση του προσφεύγοντα.

Β. Τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με την αίτηση ασύλου

7. Στις 12 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων εισήλθε στην ελληνική επικράτεια και οι ελληνικές αρχές των συνέλαβαν για παράνομη είσοδο στη χώρα και κατοχή πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων. Η Κυβέρνηση προβάλλει ότι ο προσφεύγων έλαβε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο στην τουρκική γλώσσα, το οποίο ανέφερε τους λόγους της σύλληψής του και τα δικαιώματά του. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είχε υποβάλει ήδη κατά τη σύλληψή του αίτημα για άσυλο, η οποία όμως δεν καταγράφηκε από τις ελληνικές αρχές. Την ίδια ημέρα, παρουσιάστηκε ενώπιον του εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος τον παρέπεμψε σε δίκη στις 17 Μαΐου 2007. Με απόφαση του εισαγγελέα, ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος μέχρι την ημερομηνία της δικάσ임을.

8. Την ίδια ημέρα, ο προσφεύγων συνελήφθη εκ νέου και το Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου πρότεινε την κράτησή του προκειμένου να απελαθεί (πράξη αρ.9760/20-442). Στις 13 Μαΐου 2007, ο διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης, διέταξε, φοβούμενος την φυγή του προσφεύγοντα, την προσωρινή του κράτηση ενόψει της απέλασής του εντός τριήμερης προθεσμίας (απόφαση 9760/20-1602-1-α).

9. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είχε ζητήσει ξανά άσυλο χωρίς η αίτησή του να ληφθεί υπόψη από την ελληνική διοίκηση. Στις 15 Μαΐου 2007, ο συνήγορος του προσφεύγοντα Κ.Π., παρουσιάστηκε στο Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου και υπέβαλε για λογαριασμό του προσφεύγοντα αίτημα ασύλου. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση «Δίκτυο για τα κοινωνικά δικαιώματα των προσφύγων και των μεταναστών» απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές για να καταγγείλει την άρνηση της διοίκησης να καταχωρήσει τα αιτήματα πολιτικού ασύλου του προσφεύγοντα.

10. Στις 17 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στην Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης, για να εκφράσει τις απόψεις του επί του αιτήματός του για χορήγηση ασύλου. Ο προσφεύγων εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους είχε υποβάλει αίτημα ασύλου κι ειδικότερα ότι είχε υποστεί διώξεις και βασανιστήρια στην Τουρκία εξαιτίας των πολιτικών του πεποιθήσεων.

No 3879

11. Τη ίδια ημέρα, το Πλημμελειοδικείο Αλεξανδρούπολης αθώωσε τον προσφεύγοντα από τις κατηγορίες παράνομης εισόδου στην ελληνική επικράτεια και χρήσης πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων. Το προαναφερθέν δικαστήριο δέχθηκε ότι ο προσφεύγων ήταν Τούρκος πολίτης, μέλος ενός παράνομου πολιτικού κόμματος της αριστεράς, ότι είχε καταδικασθεί και φυλακισθεί στην Τουρκία ως πολιτικός κρατούμενος κι ότι είχε αναγκαστεί να φύγει από την Τουρκία επειδή η ζωή του είχε τεθεί σε κίνδυνο. Το Πλημμελειοδικείο θεώρησε ότι ο προσφεύγων βρισκόταν σε κατάσταση ανάγκης, που είχε σαν αποτέλεσμα την άρση του άδικου χαρακτήρα των πράξεών του (απόφαση 619/2007).

12. Την ίδια ημέρα, ο διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης διέταξε την απέλασή του για παράνομη είσοδο στη χώρα και κατοχή πλαστών διοικητικών εγγράφων. Επιπλέον, διέταξε την παράταση της κράτησής του ενόψει της απέλασης διότι «ενόψει των περιστάσεων, ήταν ύποπτος φυγής.» (πράξη αρ.9760/20-1602-1-γ-17-5-1007).

13. Στις 22 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή με βάση το άρθρο 77 του Νόμου 3386/2005, κατά της πράξης απέλασης επικαλούμενος τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το άρθρο 3 της Σύμβασης.

14. Στις 24 Μαΐου 2007, η προσφυγή του απορρίφθηκε από τον Διευθυντή της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με την αιτιολογία ότι ο προσφεύγων ήταν «επικίνδυνος για την δημόσια τάξη και την ασφάλεια της χώρας επειδή είχε παραβιάσει τις [διατάξεις του εσωτερικού δικαίου] σχετικές με την παράνομη είσοδο στην ελληνική επικράτεια κι ότι είχε στην κατοχή του πλαστά ταξιδιωτικά διοικητικά έγγραφα» (πράξη αρ.6634/549/1-α). Η εν λόγω πράξη κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στα ελληνικά. Ο προσφεύγων δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητά της ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου επειδή δεν είχε την οικονομική δυνατότητα και δεν του δόθηκε η δυνατότητα νομικής βοήθειας για την διαδικασία ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

15. Στις 24 Μαΐου 2007, ο προσφεύγων υπέβαλε αντιρρήσεις για την κράτησή του στον πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης. Επικαλέσθηκε ιδίως ότι αυτή παραβίαζε τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το άρθρο 5 της Σύμβασης.

No 3879

16. Την ίδια ημέρα, ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης απέρριψε τις αντιρρήσεις, θεωρώντας ότι:

«ο σκοπός του νόμου [3386/2005 που διέπει την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια] είναι να εμποδίσει την παραμονή στην Ελλάδα του προσώπου που αφήνεται ελεύθερο και το οποίο πρέπει να φύγει εντός μέγιστης προθεσμίας τριάντα ημερών (...). Είναι συνεπώς αναγκαίο να εξεταστεί η πρόθεση και η ικανότητα του ενδιαφερομένου να φύγει με νόμιμο τρόπο και σε σύντομη προθεσμία, προκειμένου να διασφαλισθεί η εφαρμογή του νόμου. Εάν αυτά τα στοιχεία δεν προκύπτουν με αδιαμφισβήτητο τρόπο, η αίτηση για άρση της κράτησης πρέπει να απορριφθεί.(...) Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τα στοιχεία της δικογραφίας, ιδίως την παράνομη είσοδο του προσφεύγοντα στην Ελλάδα καθώς και το αίτημά του για χορήγηση ασύλου, δεν προκύπτει ότι αυτός έχει την πρόθεση να φύγει από την Ελλάδα εντός προθεσμίας τριάντα ημερών, όπως επιτάσσει το άρθρο 76 παρ.4 του νόμου 3386/2005, εφόσον γίνονταν δεκτές οι αντιρρήσεις του. Για τους λόγους αυτούς, οι αντιρρήσεις πρέπει να απορριφθούν.» (απόφαση 76/2007)

17. Στις 6 Ιουνίου 2007, το αίτημα ασύλου απορρίφθηκε με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης (απόφαση 95/88387). Ειδικότερα, θεωρήθηκε ότι δεν πληρούνταν στην περίπτωση του προσφεύγοντα οι υποκειμενικές και αντικειμενικές προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 1 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων.

18. Στις 12 Ιουνίου 2007, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της με αριθμό 95/88378 απόφασης. Στις 12 Ιουλίου 2007, η Συμβουλευτική Επιτροπή για το Άσυλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ανακοίνωσε την εξέταση του αιτήματος του προσφεύγοντα σε μη καθορισμένη ημερομηνία για να υποβάλει στοιχεία προς υποστήριξη του αιτήματός του και για να εξετασθεί από το Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η σχετική με το αίτημα ασύλου διαδικασία παραμένει εκκρεμής μέχρι σήμερα.

19. Τον Ιούλιο του 2007, ο προσφεύγων επανέλαβε τις αντιρρήσεις κατά της κράτησής του επικαλούμενος την επ' αόριστο αναβολή της εξέτασης του αιτήματός του από την Συμβουλευτική επιτροπή για το άσυλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Στις 16 Ιουλίου 2007, ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης έκανε δεκτές τις αντιρρήσεις

No 3879

και ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος. Η απόφαση απέλασης του προσφεύγοντα δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα.

Γ. Οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα και η ιατρική του εξέταση

20. Μεταξύ της 12ης Μαΐου και της 10^{ης} Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων κρατήθηκε στο Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου. Ισχυρίζεται ότι κρατήθηκε, μαζί με πενήντα ακόμα άτομα, άντρες, γυναίκες και παιδιά, σε έναν ανθυγιεινό χώρο. Μόνο ένα ντουζ και ένα δωμάτιο με τουαλέτες ήταν διαθέσιμα για όλους τους κρατούμενους. Κατά τη διάρκεια της κράτησής του, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι δεν είχε μπορέσει ποτέ να πλυθεί ή να ασκηθεί, εξαιτίας της έλλειψης χώρου προαλισμού. Ο προσφεύγων δεν είχε καμία επαφή με τον εξωτερικό κόσμο, εξαιτίας έλλειψης τηλεφωνικού θαλάμου στα γραφεία του Τμήματος συνοριακής φύλαξης του Σουφλίου. Τέλος, υποστηρίζει ότι δεν έλαβε την αναγκαία για την κατάσταση της υγείας του θεραπευτική αγωγή, παρά το γεγονός ότι είχε ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές ότι ήταν θύμα βασανιστηρίων και ότι υπέφερε από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff.

21. Στις 10 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στα γραφεία της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), όπου κρατήθηκε έως τις 16 Ιουλίου 2007. μετά από την απελευθέρωσή του, ο προσφεύγων εξετάστηκε από την πρόεδρο του Ιατρικού Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων στην Ελλάδα. Το εν λόγω κέντρο είναι μη κυβερνητική οργάνωση που αναγνωρίζεται από την οργάνωση «*International Rehabilitation Council for Torture Victims*». Σύμφωνα με την ιατρική έκθεση αρ.1030-1498/19.9.2007 που εξέδωσε το εν λόγω κέντρο, ο προσφεύγων είχε κατ' επανάληψη υποστεί κακομεταχείριση κατά τη διάρκεια της κράτησής του στην Τουρκία. Οι ξυλοδαρμοί που υπέστη, προκάλεσαν το σοβαρό τραυματισμό του αριστερού του ποδιού, το οποίο έπαθε γάγγραινα. Μία χειρουργική επέμβαση με ακρωτηριασμό των δύο δαχτύλων του αριστερού του ποδιού ήταν αναγκαία. Η έκθεση αναφέρει σημάδια από βασανιστήρια από την επαφή υπερθερμασμένου καλωδίου στο αυτί. Καταγράφει επίσης τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα για βασανιστήρια με ηλεκτροσόκ στο στήθος, τη γλώσσα και τη μύτη, χωρίς να διαπιστώνει σημάδια. Τέλος αναφέρει ότι ο προσφεύγων είχε υποστεί, μεταξύ άλλων τα εξής: παλαιστινιακό κρέμασμα, στροφή των όρχεων, χτυπήματα στο λαιμό που προκάλεσαν ημικρανίες και σπασμούς. Η έκθεση καταλήγει ότι η μαρτυρία του προσφεύγοντα σχετικά με τα βασανιστήρια

No 3879

που υπέστη, ήταν συνεπής με την ιατρική εξέταση στην οποία υποβλήθηκε. Βεβαίωσε ότι ο προσφεύγων υπήρξε θύμα βασανιστηρίων και ότι συνέχιζε να υποφέρει από τις συνέπειες των βασανιστηρίων στα οποία είχε υποβληθεί.

22. Νευρολογικές και ορθοπεδικές εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε δημόσια νοσοκομεία επιβεβαίωσαν ότι τμήμα του αριστερού ποδιού του προσφεύγοντα είχε ακρωτηριαστεί και ότι ο προσφεύγων υπέφερε πιθανόν από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff και από δισκοκήλη.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Το εθνικό δίκαιο

α) Το Σύνταγμα

23. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 5

« 1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.

3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.

(...)

Άρθρο 21

«1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.

(...)

No 3879

3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

(...)»

β) Ο νόμος 3386/2005

24. Οι διατάξεις του νόμου 3386/2005 που βρίσκουν εφαρμογή εν προκειμένω προβλέπουν:

Άρθρο 2

«1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων

(...)

γ. Στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 (...)»

Άρθρο 76

«1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

(...)

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και (...), αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης ως προς την απέλασή του. (...) Ο αλλοδαπός που κρατείται, (...) μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου (...) του διοικητικού πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται.

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία (...).»

No 3879

Άρθρο 77

«Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης (...). Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.»

Άρθρο 79

1. Απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο αλλοδαπός:

(...)

δ. Έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας ή έχει ζητήσει την παροχή ασύλου, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 (...).»

Άρθρο 83

«1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που εισέρχεται ή εξέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει ή να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ.

(...)

2. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικώς χωρίς καθυστέρηση, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν (...).»

25. Η απόφαση που διατάσσει την απέλαση ενός αλλοδαπού συνιστά μία διοικητική πράξη που μπορεί να προσβληθεί με αίτηση ακύρωσης στα διοικητικά δικαστήρια. Παράλληλα με την αίτηση ακύρωσης, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να καταθέσει μία αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πράξης απέλασης. Μάλιστα προκειμένου να αποφύγει την εκτέλεση της απέλασης μέχρι το δικαστήριο να αποφανθεί επί της αίτησης αναστολής, είναι δυνατόν να ζητήσει την έκδοση προσωρινής διαταγής, η οποία εξετάζεται με μία εξαιρετικά γρήγορη διαδικασία, στην οποία είναι παρόντες ο δικαστής του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του.

26. Το παράβολο ανέρχεται σε εννέα ευρώ για την άσκηση της αίτησης ακύρωσης και σε είκοσι πέντε ευρώ για την άσκηση της αίτησης αναστολής εκτέλεσης. Για την άσκηση αυτών των ενδίκων βοηθημάτων, το άρθρο 276

No 3879

του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας συνδυασμένο με τις διατάξεις των άρθρων 194-204 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπουν τη δυνατότητα δικαστικής βοήθειας, στην οποία περιλαμβάνεται ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου.

27. Επιπλέον, ο αλλοδαπός μπορεί να ασκήσει προσφυγή εναντίον της απόφασης της απέλασης στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Αυτή η προσφυγή θεωρείται από τα διοικητικά δικαστήρια ότι είναι ενδικοφανής (Συμβούλιο της Επικρατείας, αποφάσεις 380, 382/2002 και 1113/2003). Η προηγούμενη άσκησή της αποτελεί προϋπόθεση για την νομότυπη άσκηση αίτησης ακύρωσης στα διοικητικά δικαστήρια κατά της διοικητικής πράξης που διατάσσει την απέλαση του αλλοδαπού.

γ) Το προεδρικό διάταγμα 61/1999

29. Το άρθρο πρώτο του προεδρικού διατάγματος 61/1999 το οποίο διέπει το καθεστώς των πολιτικών προσφύγων και αιτούντων άσυλο ορίζει τα εξής:

« Αλλοδαπός ο οποίος δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητεί άσυλο στη χώρα μας ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μη απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων, θεωρείται ως αιτών άσυλο σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης 1951 (...)και μέχρι την οριστική κρίση του αιτήματός του δεν επιτρέπεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο απομάκρυνσή τους από τη χώρα.»

δ) Το προεδρικό διάταγμα 18/1989

30. Το άρθρο 52 παρ.5 του προεδρικού διατάγματος 18/1989, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 34 παρ. 3 του Νόμου 3772/2009 ορίζει τα εξής:

«(...)»

5. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ή του αρμόδιου Τμήματος μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με την αίτηση αναστολής ή αυτοτελώς μετά την κατάθεσή της, να εκδώσει προσωρινή διαταγή αναστολής εκτελέσεως, η οποία καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση. Στην περίπτωση αυτή, ορίζεται αμέσως εισηγητής και δικάσιμος για την εκδίκαση της αιτήσεως ακυρώσεως και γίνονται, με επιμέλεια του αιτούντος, οι κατά την παράγραφο 3 κοινοποιήσεις.

Για την έκδοση προσωρινής διαταγής αποφαινεται ο Πρόεδρος, το ταχύτερο δυνατόν μετά την προσκόμιση του αποδεικτικού κοινοποίησης (...) Ο Υπουργός ή το νομικό πρόσωπο

No 3879

δημοσίου δικαίου μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος αποφαινεται χωρίς τις πιο πάνω κοινοποιήσεις, οι οποίες σε περίπτωση εκδόσεως προσωρινής διαταγής, γίνονται από τον αιτούντα αμέσως (...)

2. Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη της 29 Οκτωβρίου 2007, μετά από επίσκεψή του στο Συνοριακό Σταθμό Σουφλίου

31. Από τις 25 έως τις 30 Ιουνίου 2007, ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε επίσκεψη στους Συνοριακούς Σταθμούς της Θράκης, προκειμένου να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών που εισήλθαν παράνομα στην Ελλάδα, των αιτούντων άσυλο αλλά και την πρόσβαση των τελευταίων στην διαδικασία του ασύλου.

32. Σχετικά με τον Συνοριακό Σταθμό Σουφλίου, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι ο χώρος κράτησης παρουσίαζε σημαντικά μειονεκτήματα. Τα κτίρια δεν πληρούσαν στοιχειώδεις προϋποθέσεις κατασκευής, διότι αποτελούνταν από προκατασκευασμένα πρόχειρα καταλύματα που είχαν εγερθεί προσωρινά. Το γεγονός ότι εξαιτίας των κακών συνθηκών της υποδομής, οι κρατούμενοι δεν έμεναν στο κέντρο αυτό πολύ καιρό, δεν απέκλειε την πιθανότητα να μείνουν σε αυτό για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στο μέλλον. Η κατάσταση των χώρων μπάνιου και αποχωρητηρίων ήταν ικανοποιητικό, αλλά ήταν αμφίβολο εάν επαρκούσαν σε περίπτωση αθρόας προσέλευσης κρατουμένων. Οι παρόντες κρατούμενοι είχαν εκφράσει παράπονα για τα στρώματα και τις κουβέρτες (πολυχρησιμοποιημένα και βρώμικα). Η έλλειψη θέρμανσης είχε θεωρηθεί ως σημαντική έλλειψη που έπρεπε να καλυφθεί, έστω και προσωρινά.

33. Σχετικά με το θέμα της κράτησης των αιτούντων άσυλο, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε μία γενικευμένη πρακτική σε όλους τους Συνοριακούς Σταθμούς που συνίστατο στην αδιάκριτη επιβολή, σε όλους τους παράνομα εισερχομένους μετανάστες της διοικητικής απέλασης και της κράτησής τους, πράγμα που δημιουργούσε ανησυχία για την δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης επαρκούς πληροφόρησης για το θέμα αυτό.

34. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέθετε κατ' αυτόν τον τρόπο ότι η πρακτική της σύγχρονης επιβολής απέλασης και κράτησης δημιουργεί την εντύπωση ότι η πρώτη αποφασίζεται για να καταστήσει δυνατή τη δεύτερη και να θεσπίσει έτσι έναν προληπτικό έλεγχο, αστυνομικής φύσης, σχετικά με το ζήτημα της επικινδυνότητας του αιτούντα άσυλο για την δημόσια τάξη. Η

No 3879

πρακτική αυτή περιορίζει παράνομα τις εγγυήσεις που συνδέονται με την προσωπική ελευθερία των αιτούντων άσυλο και όσων η απέλαση δεν είναι ρεαλιστική.

B. Τα διεθνή νομικά κείμενα

35. Το Δικαστήριο παραπέμπει στις παραγράφους 159-163 και 167-195 της απόφασης *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελληνικής Δημοκρατίας* [GC] (αρ.30696/09, 21 Ιανουαρίου 2011) σχετικά με τα διεθνή νομικά κείμενα που περιγράφουν τις προϋποθέσεις κράτησης και υποδοχής των αιτούντων άσυλο καθώς και τη διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα.

36. Το Δικαστήριο αναφέρεται επιπλέον, στα εξής κείμενα:

1. Η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων

Άρθρο 31.- Πρόσφυγες παρανόμως διαμένοντες επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής

«1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιϋύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιαστούν αμελλητί εις τας αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής.

2. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα εφαρμόζουν επί των κινήσεων των προσφύγων τούτων μόνον τα απαραίτητα περιοριστικά μέτρα. Τα περιοριστικά μέτρα θα εφαρμόζονται μόνον μέχρις ότου ρυθμισθή το Καθεστώς των επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής ευρισκομένων προσφύγων ή αποκτήσουν ούτοι άδειαν εισόδου εις ετέραν χώραν. Προς λήψιν της τοιαύτης αδείας, αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα παράσχουν εις τους πρόσφυγας λογικάς προθεσμίας ως και άπασας τας αναγκαίας διευκολύνσεις.»

Άρθρον 32. –Απέλασις

«1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα απελαύνουν πρόσφυγας νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών, ειμή μόνον δια λόγους εθνικής ασφαλείας ή δημοσίας τάξεως.

2. Η απέλασις τοιούτου πρόσφυγος δεν θα πραγματοποιείται ειμή μόνον κατόπιν αποφάσεως λαμβανομένης συμφώνως προς την υπό της νομοθεσίας προβλεπομένην διαδικασίαν. - Εφ' όσον επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφαλείας δεν αντιτίθενται εις τούτο, οι πρόσφυγες θα δικαιούνται να προσάγουν αποδείξεις περί της αθωότητος αυτών, να προσφεύγουν και να παρίστανται προς τούτο ενώπιον αρμοδίων αρχών ή ενός ή πλειόνων προσώπων ειδικώς εντεταλμένων υπό της αρμοδίας αρχής.

3. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα παράσχουν εις τους ανωτέρω πρόσφυγας λογικάς προθεσμίας προς επιδίωξιν αδείας κανονικής εισόδου εις ετέραν χώραν. Αι Συμβαλλόμεναι

No 3879

Χώραι δύνανται να εφαρμόζουν, κατά τας προθεσμίας ταύτας, μέτρα εσωτερικής τάξεως οία ήθελον κριθή αναγκαία.»

Άρθρον 33. - Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως

«1. Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, Πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.

2. Το εκ της παρούσης διατάξεως απορρέον ευεργέτημα δεν δύναται πάντως να επικαλήται πρόσφυξ όστις, δια σοβαράς αιτίας, θεωρείται επικίνδυνος εις την ασφάλειαν της χώρας ένθα ευρίσκεται ή όστις, έχων τελεσιδίκως καταδικασθή δι' ιδιαιτέρως σοβαρόν αδίκημα, αποτελεί κίνδυνον δια την Χώραν.»

2.Η επιστολή του διευθυντή του Ελληνικού γραφείου του Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (HCR) της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2008

37. Σε μία επιστολή της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2008, ο διευθυντής του Ελληνικού Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, πληροφόρησε τον δικηγόρο του προσφεύγοντα για τις συνθήκες κράτησης που επικρατούσαν, κατά τη διάρκεια επισκέψεων στο κέντρο κράτησης του συνοριακού σταθμού του Σουφλίου τον Απρίλιο και το Σεπτέμβριο του 2008. Σύμφωνα με την επιστολή, οι κρατούμενοι δεν είχαν εξεταστεί από ιατρό δέκα επτά ημέρες μετά από την άφιξή τους στο κέντρο, το ενημερωτικό έγγραφο για την κατάθεση αίτησης ασύλου χορηγούνταν μόνο μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων, τα κελιά ήταν υπερφορτωμένα από το γεγονός ότι σε αυτά διέμεναν σαράντα πέντε άτομα που ξάπλωναν σε στρώματα παραταγμένα στο πάτωμα, ενώ οι δυνατότητες να τηλεφωνήσει κανείς ήταν περιορισμένες.

3. Οι διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της απάνθρωπης κι εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), μετά από επισκέψεις στην Ελλάδα το 2008 και το 2009

38. Μετά από επίσκεψή του στην Ελλάδα από τις 23 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2008, η CPT διαπίστωνε στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2009 ότι την ημέρα της επίσκεψης, το Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) στέγαζε 173 άντρες, 65 γυναίκες και 19 ανήλικους ενώ είχε χωρητικότητα για 208, 150 και 19 αντίστοιχα. Οι κρατούμενοι παρέμεναν στα κελιά τους 24 ώρες το 24ωρο, επειδή ο χώρος προαυλισμού δεν πληρούσε τους όρους ασφάλειας. Δεν υπήρχε ούτε χώρος ανάπαυσης ούτε χώρος προορισμένος για δραστηριότητες. Τα περισσότερα σκεπάσματα ήταν βρώμικα και οι νεοαφιχθέντες δεν είχαν καθαρά σεντόνια

No 3879

ή κουβέρτες. Δεν υπήρχε WC μέσα στα κελιά και πολλοί κρατούμενοι δήλωσαν ότι η πρόσβαση στις τουαλέτες κατά τη διάρκεια της νύχτας ήταν προβληματική. Η αντιπροσωπεία της CPT διαπίστωσε από μόνη της ότι οι κρατούμενοι χρησιμοποιούσαν μπουκάλια για να ανακουφιστούν και πληροφορήθηκε ότι χρησιμοποιούσαν πλαστικές σακούλες για την αφόδευση.

36. Στην ίδια έκθεση η CPT σημειώνει επίσης:

«16. Λαμβανομένων υπόψη όλων των πληροφοριών που διέθεταν οι Ελληνικές αρχές που υπεδείκνυν την επιμονή του προβλήματος κακομεταχείρισης προερχομένης από τις δυνάμεις της τάξης, είναι λυπηρό ότι δεν έχουν εφαρμοστεί τα μέτρα που προτάθηκαν από την CPT στις εκθέσεις της και των οποίων η αποτελεσματικότητα είναι αποδεδειγμένη. Έτσι μέχρι σήμερα, δεν υφίσταται μία πραγματικά ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με το καθήκον εποπτείας των χώρων κράτησης από τις δυνάμεις της τάξης. Το 2007 η CPT πληροφορήθηκε ότι υπήρχε σχέδιο μεταρρύθμισης στο Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη, σύμφωνα με το οποίο ο τελευταίος θα αναλάμβανε τις υποχρεώσεις μίας τέτοιας αρχής, όμως το σχέδιο προφανώς δεν πραγματοποιήθηκε. Η CPT καλεί τις Ελληνικές αρχές να θεσπίσουν ένα σύστημα που να επιτρέπει σε μία ανεξάρτητη αρχή να επισκέπτεται τους χώρους των δυνάμεων της τάξης»

40. Μετά από επίσκεψη στην Ελλάδα από τις 17 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2009, η CPT σημειώνει στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2010 τα ακόλουθα:

«(...)»

53. Πολλοί συνοριακοί σταθμοί και κέντρα κράτησης αλλοδαπών δεν διασφάλιζαν ούτε τις στοιχειώδεις ανάγκες σε κλινοσκεπάσματα, κατάλληλη διατροφή και συνθήκες υγιεινής (...). Σε πολλά κέντρα, υπήρχαν κρατούμενοι που αδυνατούσαν να προμηθευτούν στρώματα (Κεντρικά της Αστυνομίας της Πάτρας, κέντρα κράτησης Σουφλίου και Ξάνθης) ή κουβέρτες (Χίος).

(...)

56. Είναι θετικό ότι η αντιπροσωπεία παρατήρησε ότι τα καινούρια κελιά που προορίζονται για υπόπτους σε ποινικές δίκες, του αστυνομικού τμήματος και του κέντρου κράτησης στο Σουφλί ήταν καθαρά και επαρκώς

No 3879

εφοδιασμένα με κρεβάτια, τουαλέτες και ντους. Ήταν επίσης επαρκώς φωτισμένα από φυσικό και τεχνητό φως. Αντίθετα, το κέντρο στο Σουφλί, δεν διέθετε εξωτερική αυλή για σωματική άσκηση.

(...)

68. Το κέντρο της Πέτρου Ράλλη εξακολουθεί να είναι ακατάλληλο για την μακρόχρονη κράτηση παράνομων μεταναστών, όπως η CPT είχε επισημάνει ήδη πριν να εγκαινιασθεί επίσημα το 2005. Το 2009 (...) κάποιοι άντρες κρατούμενοι κοιμούνταν σε στρώματα παραταγμένα στο πάτωμα. Πάντως, η γενικότερη κατάσταση από άποψη των συνθηκών υγιεινής ήταν πολύ καλύτερη από το παρελθόν ενώ η πρόσβαση στις τουαλέτες, ακόμα και μέσα στη διάρκεια της νύχτας, δεν δημιουργούσε πρόβλημα, χάρη στη συνεχή παρουσία αστυνομικών στους διαδρόμους.»

4. Η δημόσια δήλωση της CPT για την Ελλάδα

41. Στις 15 Μαρτίου 2011 η CPT δημοσίευσε μία δήλωση που αφορούσε την Ελλάδα, της οποίας τα βασικά σημεία έχουν ως εξής:

« (...)

2. Στην έκθεση που συντάχθηκε μετά από την επίσκεψή της στην Ελλάδα το 1997, η CPT εξέφραζε ήδη την ανησυχία της όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίον οι ελληνικές αρχές αντιμετώπιζαν την κράτηση των παρανόμων μεταναστών. Η Επιτροπή κατέστησε σαφές ότι η κράτηση παρανόμων μεταναστών «επί εβδομάδες ή και μήνες σε εντελώς ακατάλληλους χώρους, με ανεπαρκή φωτισμό και/ή αερισμό και χωρίς να τους προσφέρεται η δυνατότητα καθημερινής άσκησης σε εξωτερικό χώρο ή οι στοιχειώδεις δραστηριότητες απασχόλησης κατά τη διάρκεια της ημέρας είναι απαράδεκτη και θα μπορούσε να θεωρηθεί ακόμη και απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.»

3. Οι εκθέσεις που αφορούν τις επισκέψεις του 2005, του 2007, του 2008 και του 2009 περιγράφουν παρόμοια εικόνα των συνθηκών κράτησης των παρανόμων μεταναστών, σε άθλιες συνθήκες, σε αστυνομικά τμήματα και άλλες ακατάλληλες εγκαταστάσεις, πολλές φορές σε εγκαταλελειμμένες αποθήκες, για χρονικό διάστημα έως και έξι μηνών ή και περισσότερο, χωρίς δυνατότητα άσκησης σε εξωτερικό χώρο, χωρίς δραστηριότητες και με ανεπαρκή υγειονομική περίθαλψη. Οι συστάσεις για τη βελτίωση της κατάστασης συνέχισαν εντούτοις να αγνοούνται. Παρά το γεγονός ότι επί

No 3879

σειρά ετών μεγάλος αριθμός παρανόμων μεταναστών εισέρχεται στην Ελλάδα από τα ανατολικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα, τίποτα δεν έγινε προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης συντονισμένης και αποδεκτής προσέγγισης όσον αφορά την κράτηση και την μεταχείρισή τους.

4. Η απουσία δράσης εκ μέρους των ελληνικών αρχών προς τον σκοπό της συμμόρφωσης με τις συστάσεις της CPT που αφορούν τους παράνομους μετανάστες οδήγησε την Επιτροπή να κινήσει, τον Νοέμβριο του 2008, τη διαδικασία έκδοσης δημόσιας δήλωσης (1). Μετά από την περιοδική επίσκεψη τον Σεπτέμβριο του 2009, η εν λόγω διαδικασία επεκτάθηκε και περιέλαβε και την κατάσταση στις φυλακές. Πράγματι, τα ευρήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εν λόγω επίσκεψης ανέδειξαν το γεγονός ότι οι ανησυχίες που είχε διατυπώσει η CPT σε προηγούμενες εκθέσεις δεν είχαν αντιμετωπισθεί και ότι μάλιστα παρατηρήθηκε περαιτέρω επιδείνωση των συνθηκών κράτησης στις φυλακές. Αξίζει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στον έντονο συνωστισμό σε συνδυασμό με την ανεπαρκή στελέχωση και την ανεπαρκή υγειονομική περίθαλψη.

5. Τον Ιανουάριο του 2010, η CPT είχε υψηλού επιπέδου συνομιλίες με τις ελληνικές αρχές στην Αθήνα με σκοπό να τους τονίσει την κατεπείγουσα ανάγκη δρομολόγησης ουσιαστικού διαλόγου με την Επιτροπή και ανάληψης ενεργειών για να βελτιωθούν οι συνθήκες στις οποίες κρατούνται παράνομοι μετανάστες και τρόφιμοι φυλακών.

6. Οι ελληνικές αρχές συνεχώς διαβεβαίωναν ότι γίνονταν ενέργειες για τη βελτίωση της κατάστασης. Για παράδειγμα, με την επιστολή τους από 23ης Νοεμβρίου 2009 ενημέρωσαν την CPT ότι η διοικητική κράτηση παρανόμων μεταναστών σε αστυνομικά τμήματα και τμήματα συνοριακής φύλαξης θα σταματήσει και ότι, στο μέλλον, οι παράνομοι μετανάστες οι οποίοι υπόκεινται σε διοικητική κράτηση θα φιλοξενοούνται αποκλειστικά σε ειδικές προς τούτο εγκαταστάσεις κράτησης. Υποστηριζόταν επίσης ότι οι χώροι κράτησης αλλοδαπών στον Πειραιά, τους οποίους η CPT είχε επανειλημμένως επικρίνει από το 1997, θα κατεδαφίζονταν στις αρχές του 2010.

7. Δυστυχώς, τα ευρήματα της CPT κατά τη διάρκεια της τελευταίας της επίσκεψης στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2011 κατέδειξαν ότι οι πληροφορίες που παρείχαν οι αρχές δεν ήταν αξιόπιστες. Στα αστυνομικά τμήματα και στα τμήματα συνοριακής φύλαξης συνεχίζουν να κρατούνται ακόμη περισσότεροι παράνομοι μετανάστες σε ακόμη χειρότερες συνθήκες.

No 3879

Για παράδειγμα, στο αστυνομικό τμήμα και το τμήμα συνοριακής φύλαξης στο Σουφλί, στην περιοχή του Έβρου, τα μέλη του κλιμακίου της Επιτροπής χρειάστηκε να δρασκελίσουν πάνω από ανθρώπους που κείτονταν ξαπλωμένοι στο δάπεδο για να μπορέσουν να προχωρήσουν προς το εσωτερικό του χώρου κράτησης. Βρέθηκαν 146 παράνομοι μετανάστες οι οποίοι συνωστίζονταν σε χώρο 110 τετραγωνικών μέτρων, χωρίς δυνατότητα άσκησης σε εξωτερικό χώρο, χωρίς την παραμικρή δυνατότητα να κινηθούν, με μία μόνο τουαλέτα και ένα ντους εν λειτουργία στη διάθεσή τους. Εξ αυτών οι 65 κρατούντο σε αυτές τις απαράδεκτες συνθήκες για διάστημα άνω των τεσσάρων εβδομάδων και ορισμένοι εξ αυτών για διάστημα άνω των τεσσάρων μηνών. Δεν τους επιτρεπόταν καν να αλλάξουν ρούχα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, γυναίκες κρατήθηκαν στον ίδιο χώρο με τους άνδρες εντός της εγκατάστασης κράτησης. Παρόμοιες συνθήκες επικρατούσαν σχεδόν σε όλες τις εγκαταστάσεις της αστυνομίας που επισκέφθηκε το κλιμάκιο της CPT. Στην ειδική εγκατάσταση υποδοχής στο Φυλάκιο, η οποία κατασκευάστηκε επί τούτου για τους

αλλοδαπούς στην περιοχή του Έβρου, παράνομοι μετανάστες, μεταξύ των οποίων ανήλικοι και οικογένειες με μικρά παιδιά, κρατούντο κλειδωμένοι επί εβδομάδες και μήνες σε ρυπαρούς χώρους, υπό συνθήκες συνωστισμού και κινδύνων για την υγεία, σε χώρους σαν κλουβιά, χωρίς δυνατότητα καθημερινής άσκησης σε εξωτερικό χώρο. Όσον αφορά την προαναφερθείσα εγκατάσταση στον Πειραιά, συνεχίζει να λειτουργεί και μάλιστα τον Ιανουάριο του 2011 φιλοξενούσε παράνομους μετανάστες σε πολύ χειρότερες συνθήκες από αυτές που περιγράφηκαν για πρώτη φορά στην έκθεση που συντάχθηκε μετά από την επίσκεψη του 1997. Αντίστοιχα, στον χώρο κράτησης στο αεροδρόμιο των Αθηνών συνεχίζουν να κρατούνται άνθρωποι σε συνθήκες παρόμοιες με αυτές τις οποίες το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στην υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδος, πρόσφατα έκρινε ότι αποτελούν παραβίαση του Άρθρου της 3 Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Καμία ενέργεια δεν έχει γίνει για τη συμμόρφωση με τις συστάσεις που αφορούν τη συγκεκριμένη εγκατάσταση και οι οποίες διατυπώθηκαν για πρώτη φορά από την CPT στην έκθεση που συντάχθηκε μετά από την επίσκεψή της το 2005.

8. Η CPT έχει κατ' επανάληψη τονίσει την ανάγκη να θεραπευθούν οι διαρθρωτικές αδυναμίες στην πολιτική κράτησης της Ελλάδας. Η CPT έχει προσπαθήσει να ασκήσει την προληπτική της λειτουργία προτείνοντας

No 3879

πρακτικά μέτρα με τα οποία θα διασφαλιστεί ότι όλοι οι παράνομοι μετανάστες που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους κρατούνται σε αξιοπρεπείς συνθήκες. Παρά ταύτα, ως προς τις πολύ σοβαρές ανησυχίες που διατύπωσε, η Επιτροπή προσέκρουσε στην αδράνεια των ελληνικών αρχών.

(...)

12. Η CPT αναγνωρίζει πλήρως την πρόκληση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα καθώςον βρίσκεται αντιμέτωπη με συνεχή εισροή παρανόμων μεταναστών τα τελευταία χρόνια. Είναι εξαιρετικά απίθανο ότι το ρεύμα αυτό θα μειωθεί στο αμέσως προσεχές μέλλον. Είναι ζωτικής σημασίας η διεθνής κοινότητα -και ιδίως η Ευρωπαϊκή Ένωση- να συνδράμουν τις ελληνικές αρχές στην αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής. Εν τούτοις, η υποστήριξη αυτή πρέπει να συμβαδίζει με σαφή ανάληψη από τις ελληνικές αρχές δέσμευσης να ανατάξουν την παρούσα κατάσταση. Τα προγράμματα και οι νέοι νόμοι πρέπει να συνοδεύονται από συγκεκριμένες ενέργειες με τις οποίες θα υλοποιηθούν οι απαιτούμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Αντίστοιχη δέσμευση εκ μέρους των ελληνικών αρχών απαιτείται όσον αφορά την αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας.»

5. Αποσπάσματα της έκθεσης του Επιτρόπου ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης μετά από επίσκεψή του στην Ελλάδα από τις 8 έως τις 10 Δεκεμβρίου 2008

42. «Ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, κύριος Thomas Hammarberg και η αντιπροσωπεία του επισκέφθηκαν την Ελλάδα από τις 8 έως τις 10 Δεκεμβρίου 2008. Κατά τη διάρκεια αυτής της επίσκεψης ο Επίτροπος είχε συνομιλίες με τις κρατικές αρχές και μη κυβερνητικούς, εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς για ορισμένα θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των προσφύγων. Επίσης, ο Επίτροπος επισκέφθηκε το συνοριακό φυλάκιο των Φερών, το κέντρο κράτησης μεταναστών χωρίς έγγραφα παραμονής στον Κυπρίνο (Φυλάκιο) και ένα ναρκοπέδιο στην περιοχή του Έβρου. (...)

Μετά την επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών του ελληνικού συστήματος ασύλου, η παρούσα έκθεση του Επιτρόπου επικεντρώνεται στα εξής σημαντικά θέματα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο:

1. Η είσοδος των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, ιδίως στην περιφέρεια του Έβρου: Αφού επιδοκίμασε την υιοθέτηση της πρόσφατης νομοθεσίας που αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη προστασία των αιτούντων άσυλο, ο Επίτροπος διαπιστώνει τις επίμονες σοβαρές, συστημικές ελλείψεις της ελληνικής πρακτικής του συστήματος ασύλου που ενέχουν κινδύνους για το θεμελιώδες δικαίωμα

No 3879

κάθε προσώπου να ζητά και να του χορηγείται άσυλο από τις διώξεις και απευθύνει έκκληση για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και επαρκώς χρηματοδοτούμενου σχεδίου δράσης για την προστασία των προσφύγων. Ο Επίτροπος καλεί τις αρχές να ενσωματώσουν αποτελεσματικά στον τομέα του ασύλου τις διεθνείς πρακτικές και τους κανόνες του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κράτηση και την αναγκαστική επιστροφή των αλλοδαπών και να επανεξετάσουν την υφιστάμενη συμφωνία επανεισδοχής με την Τουρκία, προκειμένου να συμμορφωθούν πλήρως με τα πρότυπα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που προβλέπει το Συμβούλιο της Ευρώπης.

2. Οι δομές υποδοχής των αιτούντων άσυλο (συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων): Ο Επίτροπος εκφράζει την ανησυχία του για τις υφιστάμενες ανεπαρκείς δομές υποδοχής των αιτούντων άσυλο, που δυσχεραίνουν περαιτέρω τις συνθήκες διαβίωσής τους, ειδικότερα των παιδιών, ασυνόδευτων ή συνοδευόμενων. Η προσοχή και το ενδιαφέρον του Επιτρόπου επικεντρώνονται ειδικότερα στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων αλλοδαπών (αιτούντων άσυλο) και στο διαρκές σοβαρό έλλειμμα που παρατηρείται όσον αφορά στον ορισμό επιτρόπου. Σχετικά υπενθυμίζει και καλεί τις ελληνικές αρχές να εφαρμόσουν τους ευρωπαϊκούς κανόνες για την υποδοχή των προσφύγων και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων.»

6. Η έκθεση της Human Rights Watch το Νοέμβριο του 2008

43. Σύμφωνα με την έκθεση της Human Rights Watch που εκδόθηκε το Νοέμβριο του 2008, ένας αριθμός μεταναστών που είχαν απελαθεί με συνοπτικές διαδικασίες από την Ελλάδα, στον Έβρο ποταμό, ανέφεραν ότι το κέντρο κράτησης του συνοριακού σταθμού στο Σουφλί ήταν ένας χώρος συγκέντρωσης όπου οι συλληφθέντες μετανάστες παρέμεναν κρατούμενοι λίγες ημέρες πριν να απελαθούν με συνοπτικές διαδικασίες από τις αρχές. Οι κρατούμενοι περιέγραψαν το κέντρο ως σκοτεινό και άθλιο. Ένας ιρακινός Τούρκος από το Kirkouk δήλωσε ακόμα ότι είχε μείνει σε αυτό για 20 ημέρες, έχοντας αντικρύσει μόνο μία φορά τον ήλιο και ότι ο χρόνος που οι κρατούμενοι είχαν στην διάθεσή τους για να πάνε στις τουαλέτες περιοριζόταν σε ένα ή δύο λεπτά.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 3 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

44. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες κράτησης στους χώρους του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Σουφλίου και στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη). Ισχυρίζεται επίσης ότι η απέλασή του στην Τουρκία θα τον εξέθετε σε βασανιστήρια και σε απάνθρωπη μεταχείριση. Προσθέτει ότι η διαδικασία ασύλου δεν παρέχει εγγυήσεις ότι η βασιμότητα των φόβων του θα εξεταστεί με σοβαρότητα από τις

No 3879

ελληνικές αρχές. Επιπλέον, ο προσφεύγων παραπονείται για την έλλειψη στο εθνικό δίκαιο μίας πραγματικής προσφυγής για το θέμα των συνθηκών κράτησης και για την προσβολή της απόφασης απέλασης. Επικαλείται τα άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης τα οποία ορίζουν τα εξής:

Άρθρο 3

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελεστικάς»

Άρθρο 13

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

I. Επιχειρήματα των διαδίκων

45. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων παρέλειψε να εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα, τόσο όσον αφορά στις συνθήκες κράτησης, όσο και σχετικά με την απέλασή του στην Τουρκία. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ιδίως ότι ο προσφεύγων δεν προσέφυγε στα διοικητικά δικαστήρια με αίτηση ακύρωσης κατά της με αριθμό 9760/20-1602/1-γ-17-5-2007 πράξης απέλασης. Παρατηρεί ότι μπορούσε να συνδυάσει την αίτηση ακύρωσης με αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απέλασης. Μάλιστα, προκειμένου να εμποδίσει την εκτέλεση της απέλασης μέχρι να αποφανθεί το δικαστήριο επί της αίτησης αναστολής, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι ήταν δυνατό να ζητήσει την έκδοση προσωρινής διαταγής, η οποία εξετάζεται με μία εξαιρετικά γρήγορη διαδικασία, στην οποία παρίστανται ο δικαστής του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του. Προσθέτει ότι όσον αφορά στην αίτηση για την έκδοση προσωρινής διαταγής, το δικαστήριο αποφαινεται εξαιρετικά σύντομα, ακόμα και αυθημερόν ή την επομένη της κατάθεσης της αίτησης.

46. Όσον αφορά ειδικότερα στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αλεξανδρούπολης, το αρμόδιο για την υπόθεση του προσφεύγοντα δικαστήριο, η Κυβέρνηση προσκομίζει σειρά αποφάσεων επί αιτήσεων που χορηγούν προσωρινή διαταγή, από τις οποίες προκύπτει ότι οι εν λόγω αιτήσεις εξετάζονται αυθημερόν ή την επομένη της κατάθεσης της αίτησης. Περαιτέρω, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αναστολή εκτέλεσης της

No 3879

πράξης απέλασης αφορά, σύμφωνα με την πρακτική του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης, τόσο την απέλαση όσο και την κράτηση. Πράγματι, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι όλες οι αποφάσεις που εκδόθηκαν μεταξύ των ετών 2003 και 2007 από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αλεξανδρούπολης αφορούσαν τόσο την απέλαση όσο και την κράτηση των αιτούντων. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντα σχετικά με τον ανεπαρκή χαρακτήρα της αναστολής εκτέλεσης και της προσωρινής διαταγής, για τη διασφάλιση της μη απέλασης και για τον τερματισμό της κράτησης εξαιτίας της μακρόχρονης διάρκειάς της, σχετικά με το κόστος και την έλλειψη αποτελεσματικότητας των εν λόγω ένδικων βοηθημάτων, δεν αποτελεί παρά μία αφορμή για να δικαιολογήσει την παράλειψη εξάντλησης των ενδίκων μέσων που προβλέπονται από την εθνική έννομη τάξη.

47. Ο προσφεύγων δηλώνει ότι το Δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη του όχι μόνο τα ένδικα βοηθήματα που υπάρχουν τυπικά στην ελληνική έννομη τάξη, αλλά και το πλαίσιο μέσα στο οποίο χρησιμοποιούνται καθώς και την ειδική κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Ειδικότερα, σημειώνει ότι δεν υφίσταται στην ελληνική έννομη τάξη κανένα ένδικο βοήθημα που να επιτρέπει σε κρατούμενο μετανάστη να διαμαρτυρηθεί για τις συνθήκες κράτησής του. Προσθέτει ότι οι άθλιες συνθήκες κράτησης στα κέντρα κράτησης στο Σουφλί και στην Πέτρου Ράλλη, είναι γνωστές στις αρχές και αποδεικνύονται ξεκάθαρα από τις εκθέσεις των οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων μη κυβερνητικών οργανώσεων. Επιπλέον, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι οι αιτήσεις αναστολής και έκδοσης προσωρινής διαταγής σχετικά με την απόφαση απέλασης δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι είναι αποτελεσματικές, διότι οι εθνικές αρχές δεν είναι υποχρεωμένες να αναμένουν την δικαστική απόφαση πριν να εκτελέσουν την πράξη απέλασης. Έτσι ο προσφεύγων δηλώνει ότι ήταν στην πραγματικότητα εκτεθειμένος στον κίνδυνο της ανά πάσα στιγμή απέλασής του στην Τουρκία.

2. Κρίση του Δικαστηρίου

48. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ένσταση που προέβαλε η Κυβέρνηση συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίας που διατυπώνεται με βάση το άρθρο 13 και αποφασίζει να την εξετάσει μαζί με την ουσία.

No 3879

49. Το Δικαστήριο διαπιστώνει παράλληλα ότι οι εν λόγω αιτιάσεις δεν είναι προφανώς αβάσιμες με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Τέλος σημειώνει ότι δεν συντρέχει άλλος λόγος απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να τις κρίνει παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

50. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα δεν παραβιάζουν τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης, δεδομένης της σύντομης προθεσμίας κράτησης, του αντικειμενικού προβλήματος που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι αρχές το οποίο δημιουργεί η αθρόα έλευση αλλοδαπών στην Ελλάδα και της μόνιμης προσπάθειας για την βελτίωση των συνθηκών υποδοχής τους. Επίσης διαβεβαιώνει ότι το κέντρο κράτησης του συνοριακού σταθμού στο Σουφλί δεν φιλοξενούσε υπερβολικό αριθμό κρατουμένων κατά τη χρονική περίοδο που παρέμεινε σε αυτό ο προσφεύγων, ότι στο χώρο γινόταν τακτικά απολύμανση και είχε ζεστό νερό καθώς κι ότι οι κρατούμενοι μπορούσαν να περπατούν δύο ώρες την ημέρα στην αυλή του κέντρου.

51. Όσον αφορά στον κίνδυνο απέλασης του προσφεύγοντα στην Τουρκία, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η ελληνική νομοθεσία είναι σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο και με το διεθνές δίκαιο σε θέματα ασύλου, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την εξέταση της βασιμότητας της αίτησης ασύλου, υπό το πρίσμα των άρθρων 2 και 3 της Σύμβασης. Η Κυβέρνηση επισημαίνει επίσης ότι το ένδικο βοήθημα του προσφεύγοντα κατά της με αριθμό 95/88378 απόφασης που είχε απορρίψει το αίτημά του, εκκρεμεί ακόμα. Διαβεβαιώνει το Δικαστήριο ότι η εν λόγω αίτηση θα εξεταστεί με σεβασμό στους προαναφερθέντες κανόνες δικαίου.

52. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια κατά την οποία ένα άτομο υφίσταται μία απάνθρωπη κι εξευτελιστική μεταχείριση δεν είναι καθοριστική για την διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 3, πολύ περισσότερο αφού η κατάσταση της υγείας του ήταν εύθραυστη. Ισχυρίζεται ότι δεν έλαβε καμία θεραπευτική αγωγή, παρά το γεγονός ότι ήταν θύμα βασανιστηρίων, ότι το κέντρο κράτησης στο Σουφλί ήταν γεμάτο από κρατουμένους, ότι δεν είχε ούτε μία φορά την ευκαιρία να περπατήσει στην αυλή του κέντρου, ότι δεν είχε ζεστό νερό, ούτε καρέκλες, ούτε

No 3879

ραδιόφωνο ή τηλεόραση, ότι τα σκεπάσματα ήταν βρώμικα, ότι ο τηλεφωνικός θάλαμος βρισκόταν εκτός του χώρου όπου κρατείτο. Βασίζεται σε πολλές εκθέσεις που κατήρτισαν διεθνή όργανα και οργανισμοί, όπως η CPT, το ελληνικό τμήμα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, ο Επίτροπος ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και η οργάνωση *Human Rights Watch* και η ένωση *Proasyl*. Σημειώνει ότι αυτοί διαπίστωσαν κατ' επανάληψη την άθλια κατάσταση των συνθηκών κράτησης σε όλα τα κέντρα κράτησης που βρίσκονται κοντά στα σύνορα με την Τουρκία.

53. Όσον αφορά στον κίνδυνο απέλασης στην Τουρκία, ο προσφεύγων βασίζεται σε εκθέσεις που δημοσίευσαν διεθνείς οργανισμοί για να υποστηρίξει ότι η διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα δεν προσφέρει καμία εγγύηση ότι θα εξεταστεί σοβαρά από τις ελληνικές αρχές η βασιμότητα των φόβων του. Επιπλέον, κάνει μνεία ιδίως στις εκθέσεις που κατήρτισαν η UNHCR, *Human Rights Watch* καθώς και στις δηλώσεις του Επιτρόπου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για να αποδείξει ότι υφίσταται πάντα ο κίνδυνος απέλασής του στην Τουρκία.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Όσον αφορά στις συνθήκες κράτησης στα κέντρα Σουφλίου και Πέτρου Ράλλη

ι) Γενικές αρχές

54. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι για να εφαρμοστεί το άρθρο 3, μία κακομεταχείριση πρέπει έχει έναν ελάχιστο βαθμό σοβαρότητας. Η εκτίμηση αυτή είναι από την φύση της σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης, ιδίως από την διάρκεια της κακομεταχείρισης και των επιπτώσεών της στην υγεία του θύματος (βλέπε μεταξύ άλλων *Van der Ven κατά Ολλανδίας*, αρ.50901/99 § 47, CEDH 2003-II). Το Δικαστήριο έκρινε μία μεταχείριση «απάνθρωπη», με την ειδικότερη αιτιολογία ότι είχε εφαρμοστεί με προμελέτη για ώρες και ότι είχε προκαλέσει είτε σωματικά τραύματα είτε έντονο σωματικό ή ψυχικό πόνο. Περαιτέρω θεώρησε ότι μία μεταχείριση ήταν «εξευτελιστική», όταν ήταν ικανή να γεννήσει στα θύματα συναισθήματα φόβου, άγχους και κατωτερότητας που ταπεινώνουν και εξευτελίζουν (βλέπε για παράδειγμα, *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αρ.30210/96 § 92 CEDH 2000-XI).

No 3879

55. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, το άρθρο 1 της Σύμβασης επιτάσσει στα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη να εγγυώνται σε όλα τα πρόσωπα που εξαρτώνται από την δικαιοδοσία τους, τα καθοριζόμενα από τη Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες, τους επιβάλλει να λαμβάνουν μέτρα ικανά να αποτρέψουν ότι τα εν λόγω πρόσωπα υφίστανται βασανιστήρια ή ποινές ή απάνθρωπη κι εξευτελιστική μεταχείριση (βλέπε *mutatis mutandis* Z. κλπ κατά Ηνωμένου Βασιλείου [GC] αρ.29392/95 § 73 CEDH 2001-V και A. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 23 Σεπτεμβρίου 1998, §22, Συλλογή αποφάσεων 1998-VI). Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα συνοδεύονται αναπόφευκτα από πόνο και εξευτελισμό. Πρόκειται για ένα πραγματικό αναπόφευκτο γεγονός, το οποίο από μόνο του δεν επιφέρει την παραβίαση του άρθρου 3, ωστόσο αυτή η διάταξη επιτάσσει στο Κράτος να διασφαλίσει ότι κάθε πρόσωπο κρατείται σε συνθήκες συμβατές με το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κι ότι οι συνθήκες της κράτησης δεν θα το οδηγούν στην απόγνωση ή σε μία δοκιμασία τέτοιας έντασης, που να υπερβαίνει τον αναπόφευκτο για ένα τέτοιο μέτρο βαθμό πόνου και ταλαιπωρίας καθώς και ότι δεδομένων των πρακτικών απαιτήσεων της φυλάκισης, η υγεία του και η ευεξία του θα εξασφαλίζονται με επαρκή τρόπο (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], όπ.π. §§ 92-94, *Ramirez κατά Γαλλίας* [GC] αρ.59450/00, § 119 CEDH 2006 - IX).

56. Εάν τα Κράτη έχουν το δικαίωμα να θέσουν υπό κράτηση τους πιθανούς μετανάστες δυνάμει του «αναμφισβήτητου δικαιώματός τους να ελέγχουν (...) την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους» (*Amuur κατά Γαλλίας* 25 Ιουνίου 1996, § 41, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-III), το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης (*Mahdid et Haddar κατά Αυστρίας* (απόφ.) αρ.74762/01, 8 Δεκεμβρίου 2005). Το Δικαστήριο πρέπει να εξετάζει την ειδική κατάσταση των προσώπων, όταν καλείται να ελέγξει τους τρόπους εκτέλεσης του μέτρου της κράτησης υπό το πρίσμα των συμβατικών διατάξεων (*Riad et Idiab κατά Βελγίου*, αρ.29787/03 και 29810/03, § 100 CEDH 2008-...(αποσπάσματα).

ii) Εφαρμογή των αρχών στην υπό κρίση υπόθεση

α) Σχετικά με την εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων

57. Το Δικαστήριο θα εξετάσει πρώτα το ζήτημα του εάν ο προσφεύγων εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα με τα οποία θα μπορούσε να είχε

No 3879

προβάλλει τις αιτιάσεις του σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στις εθνικές αρχές. Υπενθυμίζει ότι το θεμέλιο του κανόνα της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων, που διατυπώνεται στο άρθρο 35 §1 της Σύμβασης, έγκειται στο ότι πριν από την προσφυγή σε ένα διεθνές δικαστήριο, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπεύθυνο Κράτος τη δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις μέσω εσωτερικών δυνατοτήτων, χρησιμοποιώντας τις δικονομικές διεξόδους που προσφέρει η εθνική νομοθεσία, εφόσον αυτές αποδεικνύονται αποτελεσματικές και επαρκείς (βλ. μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire* κατά Γαλλίας [GC], αρ.29183/95 § 37, CEDH 1999-I). Πράγματι, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν επιτάσσει παρά την εξάντληση των ενδίκων μέσων των σχετικών με τις επίδικες παραβιάσεις, που είναι διαθέσιμα και επαρκή. Πρέπει να υφίστανται με επαρκή βεβαιότητα, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη, διαφορετικά στερούνται της απαιτούμενης αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να αποδείξει ότι οι απαιτήσεις αυτές πληρούνται (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, σελ. 87, § 38).

58. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι πρέπει να εφαρμόσει τον κανόνα εξάντλησης των ενδίκων μέσων λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις: το μηχανισμό διαφύλαξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου που τα συμβαλλόμενα Μέρη έχουν συμφωνήσει να εγκαταστήσουν. Συνακόλουθα, έχει αναγνωρίσει ότι αυτός ο κανόνας πρέπει να εφαρμόζεται με κάποια ευελιξία και χωρίς υπερβολική προσήλωση στους τύπους (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Cardot κατά Γαλλίας*, απόφαση της 19 Μαρτίου 1991, § 34, Série A αρ.200, και *Castels κατά Ισπανίας*, 23 Απριλίου 1992, §27 Série A αρ.232).

59. Στην προκειμένη περίπτωση, όσον αφορά στην προσφυγή στον ιεραρχικά προϊστάμενο της αστυνομίας, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το 2008 η CPT ανέφερε την ανυπαρξία στην Ελλάδα μίας πραγματικά ανεξάρτητης αρχής επιφορτισμένης με την εποπτεία των χώρων κράτησης των δυνάμεων της τάξης (βλέπε παραπάνω παράγραφο 39). Επιπλέον, το Δικαστήριο αναρωτιέται εάν ο Αστυνομικός Διευθυντής αποτελεί μία αρχή που πληρεί τις αναγκαίες για την αποτελεσματικότητα του ενδίκου βοηθήματος, προϋποθέσεις αμεροληψίας και ανεξαρτησίας. Όσο για το νόμο 3386/2005, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι επιτρέπει στα δικαστήρια να εξετάσουν την απόφαση να κρατηθεί ένας παράνομος μετανάστης μόνο στη βάση του κινδύνου απόδρασής του ή του κινδύνου για τη δημόσια τάξη.

No 3879

Τα δικαστήρια δεν έχουν την εξουσία δυνάμει του παραπάνω νόμου να εξετάζουν τις συνθήκες διαβίωσης μέσα σε κέντρα κράτησης για παράνομους αλλοδαπούς και να διατάσσουν την απελευθέρωση ενός κρατουμένου υπό αυτό το πρίσμα (βλ. *A.A. κατά Ελλάδας*, αρ.12186/08, § 47, 22 Ιουλίου 2010).

60. Τέλος, το Δικαστήριο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης. Επισημαίνει επίσης ότι ο προσφεύγων δεν παραπονείται ειδικά για την προσωπική του κατάσταση στα κέντρα κράτησης στο Σουφλί και στην Πέτρου Ράλλη. Εκθέτει περισσότερο ότι υπήρξε θύμα των συνθηκών που επικρατούν στα εν λόγω κέντρα και οι οποίες ήταν παρόμοιες για το σύνολο των κρατουμένων.

61. Ενόψει των όσων αναπτύχθηκαν, το Δικαστήριο καταλήγει ότι ο προσφεύγων δεν διέθετε ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο με το οποίο να μπορεί να παραπονεθεί για τις συνθήκες της κράτησης. Πρέπει συνεπώς το Δικαστήριο να απορρίψει την ένσταση της Κυβέρνησης που βασίζεται στην μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων όσον αφορά στις συνθήκες της κράτησής του.

B) Επί της ουσίας της αιτίας

62. Όσον αφορά την ουσία της αιτίας, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα παράπονα του προσφεύγοντα αφορούν τα ίδια κέντρα κράτησης και την ίδια περίοδο που αυτά εξετάστηκαν από το Δικαστήριο στην υπόθεση *S.D. κατά Ελλάδας* (αρ. 53541/07, §§49-54, 11 Ιουνίου 2009). Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι συλλογισμοί του στην προαναφερθείσα απόφαση αφορούσαν τις γενικές συνθήκες κράτησης που επικρατούσαν στα Κέντρα κράτησης στο Σουφλί και στην Πέτρου Ράλλη. Επομένως, και έχοντας υπόψη τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα, θεωρεί ότι εφαρμόζονται επίσης στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

63. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα, ως πρόσφυγα και αιτούντος άσυλο, σε συνδυασμό με την διάρκεια της άνω των δύο μηνών κράτησης σε τέτοιες συνθήκες, αναλύονται ως εξευτελιστική μεταχείριση.

64. Επομένως υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης ως προς το θέμα αυτό.

No 3879

65. Επίσης, έχοντας υπόψη τους ανωτέρω συλλογισμούς σχετικά με το θέμα της εξάντλησης της εθνικών ένδικων μέσων όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι το Κράτος επίσης παραβίασε τις υποχρεώσεις του που προκύπτουν από το άρθρο 13 της Σύμβασης.

B) Όσον αφορά τον κίνδυνο επαναπροώθησης προς την Τουρκία που προκύπτει από τις ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου

i. Γενικές αρχές

66. Στις υποθέσεις που τίθεται θέμα απέλασης ενός αιτούντος άσυλο, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι δεν μπορούσε να εξετάσει το ίδιο τις αιτήσεις ασύλου ή να ελέγξει τον τρόπο με τον οποίο τα Κράτη τηρούν τις υποχρεώσεις τους που προκύπτουν από την Σύμβαση της Γενεύης. Η κύρια ανησυχία του Δικαστηρίου είναι να ξέρει αν υπάρχουν πραγματικές εγγυήσεις που προστατεύουν τον προσφεύγοντα έναντι μιας αυθαίρετης επαναπροώθησης, άμεσης ή έμμεσης, προς την χώρα από την οποία απέδρασε (βλ. μεταξύ άλλων, *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], αρ. 30696/09, § 286, 21 Ιανουαρίου 2011, *Muslim κατά Τουρκίας*, αρ. 53566/99, §§ 72-76, 26 Απριλίου 2005).

67. Επίσης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα συμβαλλόμενα Κράτη, δυνάμει μιας καλά παγιωμένης αρχής διεθνούς δικαίου και με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που προκύπτουν για αυτά από τις συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης, έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν την είσοδο, την διαμονή και την απομάκρυνση των αλλοδαπών. Εξάλλου, το δικαίωμα ασύλου δεν αποτελεί μέρος των δικαιωμάτων που προστατεύονται από την Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλα της (*NA κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αρ. 25904/07, § 109, 17 Ιουλίου 2008). Ωστόσο, η έκδοση από ένα συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να εγείρει πρόβλημα ως προς το άρθρο 3, και επομένως να θέσει θέμα ευθύνης του εν λόγω Κράτους ως προς την Σύμβαση, αν υπάρχουν σοβαροί και διαπιστωμένοι λόγοι να πιστεύει κανείς ότι ο ενδιαφερόμενος, αν απομακρυνθεί προς την χώρα προορισμού, θα διατρέχει πραγματικό κίνδυνο να υποβληθεί σε μεταχείριση αντίθετη προς την διάταξη αυτή (μεταξύ άλλων, *Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 7 Ιουλίου 1989, §§89-91, σειρά Α, αρ. 161). Ένα συμβαλλόμενο Κράτος θα συμπεριφερόταν πράγματι με τρόπο ασυμβίβαστο προς «την κοινή κληρονομιά του ιδανικού και τον πολιτικών παραδόσεων, του σεβασμού της ελευθερίας και της υπεροχής του δικαίου» στην οποία

No 3879

αναφέρεται το Προοίμιο της Σύμβασης, αν συνειδητά προωθούσε ένα άτομο σε ένα άλλο Κράτος όπου υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύει κανείς ότι ο ενδιαφερόμενος απειλείται από κίνδυνο βασανιστηρίων ή ποινών ή απάνθρωπων ή εξευτελιστικών μεταχειρίσεων (προαναφερθείσα *Soering*, §88).

68. Στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να καθοριστεί η ευθύνη του συμβαλλόμενου Κράτους που προβαίνει στην απέλαση, με πράξη που έχει ως άμεσο αποτέλεσμα να εκτεθεί κάποιος σε απαγορευμένες άσχημες μεταχειρίσεις. Για να καθοριστεί αν υπάρχουν σοβαροί και διαπιστωμένοι κίνδυνοι να πιστεύει κανείς ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος μεταχειρίσεων ασυμβίβαστων προς το άρθρο 3, το Δικαστήριο βασίζεται στο σύνολο των στοιχείων που του προσκομίζουν ή, εν ανάγκη, τα προμηθεύεται το ίδιο αυτεπαγγέλτως. Σε μια τέτοια υπόθεση, ένα συμβαλλόμενο Κράτος αναλαμβάνει το ίδιο την ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 3 αν έχει εκθέσει κάποιον σε κίνδυνο κακομεταχείρισης. Γενικά, πρέπει να γίνει κατά προτεραιότητα αναφορά στις περιστάσεις στις οποίες το εμπλεκόμενο Κράτος γνώριζε ή έπρεπε να γνωρίζει την στιγμή της επαναπροώθησης για να ελέγξει την ύπαρξη του κινδύνου αυτού. Το Δικαστήριο, ενδεχομένως, θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη μεταγενέστερες πληροφορίες: αυτές μπορεί να χρησιμεύσουν στην επιβεβαίωση ή ακύρωση του τρόπου με τον οποίο το ενδιαφερόμενο συμβαλλόμενο Κράτος έκρινε τη βασιμότητα των φόβων του προσφεύγοντα (βλ. *Cruz Varas και λοιποί κατά Σουηδίας*, 20 Μαρτίου 1991, §§ 75-76, σειρά Α αρ. 201, και *Vilvarajah και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 30 Οκτωβρίου 1991, §107, σειρά Α, αρ. 215).

69. Τέλος το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην ειδική κατηγορία των υποθέσεων όπου διακυβεύεται η επαναπροώθηση των αλλοδαπών, έχει πάντα κρίνει ότι ένας προσφεύγων δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι είναι «θύμα» ενός μέτρου απέλασης όταν το μέτρο αυτό στερούταν εκτελεστού χαρακτήρα. Υιοθέτησε την ίδια θέση σε υποθέσεις όπου το διάταγμα απέλασης είχε ανασταλεί επ' αόριστον άλλως στερούταν έννομης συνέπειας και όπου η ενδεχόμενη επανάληψη της απέλασης από τις αρχές μπορούσε να προσβληθεί ενώπιον των αρμόδιων αρχών (*Syssoyeva και λοιποί κατά Λεττονίας* [GC], αρ. 60654/00, § 60654/00, §93, CEDH 2007-II).

ii Εφαρμογή των αρχών στην υπό κρίση υπόθεση

α) Ως προς την εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων

No 3879

70. Το Δικαστήριο θα εξετάσει πρώτον το αν ο προσφεύγων εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα που ήταν διαθέσιμα για να εμποδίσει την επαναπροώθησή του στην Τουρκία. Για να το πράξει αυτό, θεωρεί σκόπιμο να υπενθυμίσει τη νομολογία του ως προς το άρθρο 13 και σχετική με την απέλαση των αιτούντων άσυλο προς ένα τρίτο Κράτος όπου μπορούν υποστούν μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της Σύμβασης.

71. Δυνάμει του άρθρου 1 (σύμφωνα με το οποίο: «*Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα, τα καθοριζόμενα εις το πρώτον μέρος της παρούσης Συμβάσεως δικαιώματα και ελευθερίας.*»), στην πραγματικότητα οι εθνικές αρχές είναι κατά πρώτον αρμόδιες για την εκτέλεση και την αναγνώριση των προστατευόμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Ο μηχανισμός της καταγγελίας ενώπιον του Δικαστηρίου έχει επικουρικό χαρακτήρα όσον αφορά τα εθνικά συστήματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η επικουρικότητα αυτή εκφράζεται στα άρθρα 13 και 35 §1 της Σύμβασης (προαναφερθείσα *Kudla κατά Πολωνίας*, §152).

72. Ο πραγματικός χαρακτήρας μιας προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 13 δεν εξαρτάται από την βεβαιότητα μιας θετικής για τον προσφεύγοντα έκβασης. Ομοίως, η «αρχή» για την οποία κάνει λόγο η διάταξη αυτή δεν χρειάζεται να είναι μια δικαστική αρχή, αλλά τότε οι εξουσίες της και οι εγγυήσεις που παρέχει λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του πραγματικού χαρακτήρα της προσφυγής που ασκείται ενώπιον της. Επίσης, το σύνολο των προσφυγών που προσφέρει το εθνικό δίκαιο μπορεί να πληρεί τις απαιτήσεις του άρθρου 13, ακόμα και αν καμία από αυτές δεν ανταποκρίνεται πλήρως μόνη της (*Gebremedhin [Gaberamadhien] κατά Γαλλίας*, αρ. 25389/05, §53, CEDH 2007-V, §53). Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ταχύτητα της προσφυγής αφού δεν αποκλείεται η υπερβολική διάρκεια της προσφυγής να την καθιστά μη πρόσφορη (*Doran κατά Ιρλανδίας*, αρ. 50389/99, §57, CEDH 2003-X).

73. Τέλος έχοντας υπόψη την σημασία που δίνει το Δικαστήριο στο άρθρο 3 και στην αμετάκλητη φύση της ζημίας που μπορεί να προκληθεί σε περίπτωση κινδύνου βασανιστηρίων ή άσχημης μεταχείρισης, ο πραγματικός χαρακτήρας μιας προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 13 ζητά επιτακτικά ένα προσεκτικό έλεγχο από πλευράς εθνικής αρχής (*Chamaïeve και λοιποί κατά Γεωργία και Ρωσίας*, αρ. 36378/02, §448,

No 3879

CEDH 2005-III), μια ανεξάρτητη και αυστηρή εξέταση κάθε αιτίασης σύμφωνα με την οποία υπάρχουν λόγοι που κάνουν κάποιον να πιστεύει ότι υπάρχει κίνδυνος μεταχείρισης αντίθετης προς το άρθρο 3 (*Jabari κατά Τουρκίας*, αρ. 40035/98, §50, CEDH 2000-VIII) καθώς και ιδιαίτερη ταχύτητα (*Bati και λοιποί κατά Τουρκίας*, αρ. 33097/96 και 57834/00, §136, CEDH 2004-IV, αποσπάσματα). Απαιτεί επίσης οι ενδιαφερόμενοι να έχουν μια προσφυγή που να έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα (προαναφερθείσα *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], §293, προαναφερθείσα *Gebremedhin [Gaberamadhien]*, §66).

74. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι στην πρόσφατη απόφασή του *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], προαναφερθείσα, ανέφερε τις θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, του Επιτρόπου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Συμβούλιο της Ευρώπης καθώς και πολυάριθμων διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων που αποκάλυψαν, κατ' επανάληψη και κατά τρόπο συγκλίνοντα, το ότι η ελληνική νομοθεσία στο δίκαιο ασύλου δεν εφαρμόζοταν στην πράξη, ότι η διαδικασία ασύλου χαρακτηριζόταν από δομικές αδυναμίες τέτοιας έκτασης που οι αιτούντες άσυλο έχουν πολύ λίγες πιθανότητες να εξεταστεί σοβαρά η αίτησή τους και οι αιτιάσεις τους ως προς την Σύμβαση από τις ελληνικές αρχές, ότι απουσία πραγματικής προσφυγής δεν προστατεύονται τελικά από μια αυθαίρετη επαναπροώθηση στην χώρα καταγωγής τους (προαναφερθείσα *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], §300).

75. Στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο σημείωσε, ειδικότερα τις ελλείψεις που συνδέονται με την πρόσβαση στην διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων ασύλου. Βρήκε ανησυχητικά τα αποτελέσματα των διαφόρων ερευνών που έκανε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες που δείχνουν ότι οι πρωτοβάθμιες αποφάσεις είναι, σχεδόν στο σύνολό τους αρνητικές και συντάσσονται κατά τρόπο στερεότυπο χωρίς να εξειδικεύουν τα στοιχεία που αιτιολογούν την απόφαση (προαναφερθείσα *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], §§301 και 302). Επίσης, αφού σημείωσε τους κινδύνους που εκ των πραγμάτων διέτρεχε ο προσφεύγων να επαναπροωθηθεί πριν οποιαδήποτε απόφαση επί της ουσίας της αίτησης ασύλου του, το Δικαστήριο ασχολήθηκε με τον πραγματικό χαρακτήρα της αίτησης ακυρώσεως κατά της απορριπτικής απόφασης της αίτησης ασύλου. Παρατήρησε την έλλειψη δυνατότητας πρόσβασης στην προαναφερθείσα προσφυγή καθώς και τη διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον του Ελληνικού

No 3879

Συμβουλίου Επικρατείας και συμπέρανε ότι «η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας δεν θεραπεύει την απουσία εγγυήσεων στο επίπεδο εξέτασης επί της ουσίας των αιτήσεων ασύλου» (προαναφερθείσα *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], §§ 315, 318 και 320).

76. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ορισμένοι από τους γενικούς συλλογισμούς του Δικαστηρίου στην προαναφερθείσα απόφαση *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* ως προς την διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα επιβεβαιώνονται από τα περιστατικά της παρούσας υπόθεσης. Πράγματι, η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντα απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό σύμφωνα με απόφαση που συντάχτηκε κατά τρόπο στερεότυπο. Επίσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η προσφυγή του προσφεύγοντα κατά της απόφασης αρ. 95/88378 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ασκήθηκε στις 12 Ιουνίου 2007 και εκκρεμεί μέχρι σήμερα. Η σχετική διαδικασία διαρκεί έτσι τρία έτη και [πάνω από επτά μήνες] χωρίς ο προσφεύγων να έχει πάρει μια οριστική απόφαση από πλευράς διοίκησης σχετικά με την αίτηση ασύλου του. Σε αυτό προστίθεται, όπως έγινε δεκτό στην απόφαση *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* η υπερβολική διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων που πιθανότατα θα ακολουθήσει, αν ο προσφεύγων ασκήσει την προβλεπόμενη αίτηση ακυρώσεως.

77. Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη το επιχείρημα της Κυβέρνησης, ότι δηλαδή ο προσφεύγων θα μπορούσε να εμποδίσει την επαναπροώθησή του στην Τουρκία με την κατάθεση αίτησης ακυρώσεως ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων κατά της πράξης επαναπροώθησης. Παρατηρεί ότι η Κυβέρνηση τονίζει ιδίως την δυνατότητα για τον ενδιαφερόμενο να συνδυάσει την αίτηση ακυρώσεώς του με αίτηση αναστολής εκτέλεσης της επαναπροώθησης με προσωρινή διαταγή. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης, ότι όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 52 του Προεδρικού Διατάγματος αρ. 18/1989 καθώς και από τα στοιχεία του φακέλου, ούτε η αίτηση αναστολής εκτέλεσης ούτε η αίτηση προσωρινής διαταγής δεν έχουν αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα. Βέβαια η Κυβέρνηση αναφέρεται στην τακτική του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης το οποίο, σύμφωνα με τις αποφάσεις που προσκομίστηκαν, αποφασίζει την ίδια μέρα ή την επομένη της κατάθεσης της αίτησης προσωρινής διαταγής. Όμως, οι απαιτήσεις του άρθρου 13, καθώς και αυτές των άλλων διατάξεων της Σύμβασης, αφορούν την εγγύηση και όχι την απλή καλή θέληση ή την πρακτική λύση. Πρόκειται για μια από τις συνέπειες της υπεροχής του

No 3879

δικαίου, μια από τις θεμελιώδεις αρχές μιας δημοκρατικής κοινωνίας, που είναι σύμφυτη με το σύνολο των άρθρων της Σύμβασης (*Conka κατά Βελγίου*, αρ. 51564/99, §83, CEDH 2002-I). Στην περίπτωση της προσωρινής διαταγής κατά της πράξης απέλασης, τίποτε δεν εγγυάται ότι ο δικαστής που θα επιληφθεί της υπόθεσης θα αποφασίσει επί της αίτησης προσωρινής διαταγής πριν οι αρχές προβούν στην απομάκρυνση του ενδιαφερόμενου. Επίσης, ακόμα και αν υποθεθεί ότι η αίτηση προσωρινής διαταγής θα εξεταστεί άμεσα και ότι οι αρχές θα δείξουν καλή θέληση και δεν θα απελάσουν εντωμεταξύ τον ενδιαφερόμενο, δεν προκύπτει από τον φάκελο ότι το μέτρο της απέλασης δεν μπορεί να εκτελεστεί σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης προσωρινής διαταγής μέχρι την εξέταση της αίτησης αναστολής εκτέλεσης. Κατά συνέπεια, ο προσφεύγων βρίσκεται, ανά πάσα στιγμή στο πλαίσιο των σχετικών διαδικασιών απέλασης και ασύλου εκτεθειμένος στην απομάκρυνσή του από το ελληνικό έδαφος.

78. Με βάση τα ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι ο προσφεύγων δεν είχε στην διάθεσή του, τόσο στην διαδικασία απέλασης όσο και στην διαδικασία ασύλου, πραγματική προσφυγή υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου για να επικαλεστεί την αιτίασή του κατά της απομάκρυνσής του προς την Τουρκία. Επομένως το Δικαστήριο θα απορρίψει την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων που αφορούν το τμήμα της αιτίας αυτής σχετικά με το άρθρο 3 της Σύμβασης.

β) Επί της ουσίας της αιτίας

79. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο δίνει πρώτα απ' όλα σημασία στο ότι ως Υψηλό Συμβαλλόμενο Μέλος της Σύμβασης, η Τουρκία δεσμεύθηκε να τηρεί τις αρχές και τα δικαιώματα που αυτή εγγυάται, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται το δικαίωμα στην ζωή και η απαγόρευση απάνθρωπων ή εξευτελιστικών μεταχειρίσεων (βλ. μεταξύ άλλων, *Jeltsujeva κατά Ολλανδίας*, (αποφ.) αρ. 39858/04, 1^η Ιουνίου 2006, *Limoni και λοιποί κατά Σουηδίας* (αποφ.), αρ. 6576/05, 4 Οτωβρίου 2007, *Gasayev κατά Ισπανίας* (αποφ.), αρ. 48514/06, 17 Φεβρουαρίου 2009). Παρόλα αυτά το Δικαστήριο δεν μπορεί να θεμελιώσει την κρίση του μόνον στο γεγονός ότι η προώθηση του προσφεύγοντα μπορεί να γίνει προς ένα Υψηλό Συμβαλλόμενο Μέρος στην Σύμβαση. Πρέπει μάλιστα να εξετάσει τα συγκεκριμένα στοιχεία του φακέλου για να κρίνει αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να σκεφτεί κανείς ότι ο ενδιαφερόμενος απειλείται από κίνδυνο

No 3879

βασανιστηρίων ή ποινών ή απάνθρωπων ή εξευτελιστικών μεταχειρίσεων σε περίπτωση προώθησής του στην Τουρκία (βλ. υπό την έννοια αυτή προαναφερθείσα *Chamaïen και λοιποί κατά Γεωργίας και Ρωσίας*, §§ 356-358, και προαναφερθείσα *Gasayev κατά Ισπανίας* (αποφ.)).

80. Το Δικαστήριο σημειώνει, πρώτον, ότι στην απόφασή του του 2006, συμπέρανε την μη παραβίαση του άρθρου 3 αφού θεώρησε ότι η κράτηση του προσφεύγοντα, ο οποίος έπασχε από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff δεν αποτελούσε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Όμως, στην παρούσα υπόθεση, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η προώθησή του προς την Τουρκία κινδυνεύει να τον εκθέσει σε μεταχειρίσεις αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης, λόγω των βασανιστηρίων που είχε υποστεί στην Τουρκία κατά τις συλλήψεις του και τις φυλακίσεις του στο παρελθόν λόγω της πολιτικής του δράσης. Το Δικαστήριο επομένως θα εξετάσει στο πλαίσιο την παρούσας υπόθεσης το ειδικό αυτό θέμα υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της Σύμβασης.

81. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι στην υπό κρίση υπόθεση ο προσφεύγων δεν υποστηρίζει ότι αποτελεί μέλος μιας ομάδας η οποία συστηματικά εκτίθεται σε πρακτική άσχημης μεταχείρισης στην Τουρκία, και επομένως, δεν υπάρχει λόγος να πιστεύει κανείς στην ύπαρξη μιας τέτοιας πρακτικής και στο ότι η προσφεύγων ανήκει σε μια τέτοια ομάδα-στόχο (βλ. *Saadi κατά Ιταλίας* [GC], αρ. 37201/03, §132, CEDH 2008-..., *Salah Sheekh κατά Ολλανδίας*, αρ. 1948/04, §§ 138-149, CEDH 2007-I (αποσπάσματα). Το Δικαστήριο σημειώνει ωστόσο ότι οι ισχυρισμοί τους είναι σχετικοί με την μεταχείριση που θα μπορούσε να υποστεί, ατομικά, ως πολιτικός αντιφρονών στην Τουρκία. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει ότι κατά την εξέταση της προσφυγής του ενώπιον της Δευτεροβάθμιας επιτροπής κατά της απόρριψης της αίτησης ασύλου του, η Επιτροπή ανέβαλε την εκδίκαση προκειμένου να προσκομίσει ο προσφεύγων βεβαίωση από το Ιατρικό Κέντρο για την αποκατάσταση των θυμάτων βασανιστηρίων. Στην αναφορά του που συντάχτηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2007, το εν λόγω κέντρο επιβεβαίωσε με σαφήνεια ότι ο προσφεύγων είχε αποτελέσει αντικείμενο βασανιστηρίων «κατά τις φυλακίσεις του στην Τουρκία». Ειδικότερα, η αναφορά θεώρησε ότι ο προσφεύγων είχε συστηματικά υποστεί χτυπήματα, και ότι το αριστερό του πόδι είχε τραυματιστεί σοβαρά. Ο τραυματισμός αυτός επέφερε γάγγραινα, χρειάστηκε μια χειρουργική επέμβαση με ακρωτηριασμό των δύο δαχτύλων του αριστερού του ποδιού. Η αναφορά ανέφερε επίσης αποδείξεις των

No 3879

βασανιστηρίων: επαφή με υπερθερμασμένο καλώδιο στο αυτί, παλαιστινιακό κρέμασμα, στροφή των όρχεων και χτυπήματα στον σβέρκο που προκάλεσαν ημικρανίες και σπασμούς. Νευρολογικές και ορθοπαιδικές εξετάσεις, στις οποίες υποβλήθηκε ο προσφεύγων στην συνέχεια στα δημόσια νοσοκομεία, επιβεβαίωσαν ότι μέρος του αριστερού του ποδιού είχε ακρωτηριαστεί και ότι υπέφερε πιθανότατα από το σύνδρομο Wernicke-Korsakoff και από δισκοκήλη.

82. Από τα προαναφερθέντα στοιχεία και ιδίως από την αναφορά που συντάξε το ιατρικό κέντρο για αποκατάσταση των θυμάτων βασανιστηρίων προκύπτει ότι ο προσφεύγων παρουσίασε αποδεικτικά στοιχεία για να θεμελιώσει την αίτηση ασύλου του στην Ελλάδα, τα οποία βασιζόντουσαν στο γεγονός ότι, στο παρελθόν, είχε αποτελέσει αντικείμενο πράξεων που μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο, παρατηρεί επίσης, ότι το θέμα το σχετικό με το αίτημα ασύλου που κατέθεσε ο προσφεύγων δεν έχει επιλυθεί ακόμη από τα εθνικά δικαστήρια. Η προσφυγή του προσφεύγοντα κατά της απόφασης υπ' αρ. 95/88378 που απέρριψε την αίτηση ασύλου του εξακολουθεί να εκκρεμεί από τον Ιούνιο του 2007 ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής για το άσυλο του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως (βλ. ανωτέρω παρ. 18). Το Δικαστήριο παραπέμπει ειδικότερα στις διαπιστώσεις που έχει ήδη κάνει στην απόφαση *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας*, δηλαδή ότι η ελληνική νομοθεσία σε θέματα διαδικασίας ασύλου δεν εφαρμόζεται στην πράξη, ότι η σχετική διαδικασία χαρακτηρίζεται από δομικές ελλείψεις τέτοιας έκτασης που οι αιτούντες άσυλο έχουν πολύ λίγες πιθανότητες να εξεταστούν σοβαρά η αίτησή τους και οι λόγοι σχετικά με την Σύμβαση από τις ελληνικές Αρχές και απουσία πραγματικής προσφυγής δεν προστατεύονται τελικά από μια αυθαίρετη επαναπροώθηση προς την χώρα καταγωγής τους (προαναφερθείσα, *M.S.S.*, §300, βλ. επίσης ανωτέρω παρ. 74 και 75). Υπό τις προϋποθέσεις αυτές και δεδομένης της κατάστασης που επικρατεί στην Ελλάδα σε θέματα ασύλου, ο προσφεύγων κινδυνεύει, και εξακολουθεί να κινδυνεύει, από μια απροσδόκητη επαναπροώθηση στην Τουρκία χωρίς να έχει την δυνατότητα πραγματικής εξέτασης της αίτησης ασύλου του ενώ υπάρχουν *prima facie* σοβαροί και διαπιστωμένοι κίνδυνοι ότι θα μπορούσε να υποστεί εκεί μεταχειρίσεις αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης. Οι κίνδυνοι αυτοί δεν μπορεί να παραμεριστούν, στην υπό κρίση υπόθεση, λόγω του ότι η προώθηση του προσφεύγοντα θα γινόταν προς ένα Υψηλό Συμβαλλόμενο Μέρος της Σύμβασης και λόγω του ότι κανένα στοιχείο του φακέλου δεν αποδεικνύει συστηματικές σημερινές

No 3879

πρακτικές από πλευράς τουρκικών αρχών αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης. Πράγματι, η σοβαρότητα των ενδεχόμενων παραβιάσεων των δικαιωμάτων του προσφεύγοντα από τις τουρκικές αρχές θα ήταν τέτοια που οι ελληνικές αρχές θα ήταν υποχρεωμένες για λόγους προφύλαξης να μην τον προωθήσουν.

83. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι λόγω των ελλείψεων της εξέτασης από πλευράς ελληνικών αρχών της αίτησης ασύλου του προσφεύγοντα και του κινδύνου που αυτός διατρέχει να απελαθεί αυθαίρετα στη Τουρκία, χωρίς σοβαρή εξέταση του βασίμου της αίτησης ασύλου του και χωρίς πρόσβαση σε πραγματική προσφυγή, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

84. Ο προσφεύγων παραπονείται για την κράτησή του εν όψει της απέλασής του. Ειδικότερα, επικαλείται ότι η εντολή απέλασης δεν μπορούσε να εκτελεστεί λόγω του ότι είχε υποβάλει αίτηση ασύλου. Επίσης, επικαλείται ότι η εξέταση της νομιμότητας της κράτησής του από την αρμόδια δικαστική αρχή δεν ήταν σύμφωνη προς την Σύμβαση. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Διοικητικό Δικαστήριο της Αλεξανδρουπόλης, ενώπιον του οποίου διατύπωσε τις ενστάσεις του ως προς την κράτησή του, αρνήθηκε να εξετάσει τη νομιμότητα της κράτησής του και απέρριψε τις ενστάσεις του, χωρίς να εξετάσει τα επιχειρήματα σχετικά με το παράνομο της κράτησης αυτής. Ο προσφεύγων παραπονείται για την πρακτική των διοικητικών δικαστηρίων που ελέγχουν μόνον αν ο αλλοδαπός ενδέχεται να αποδράσει ή είναι επικίνδυνος για την δημόσια τάξη. Επικαλείται το άρθρο 5 §§1 και 4 της Σύμβασης, διάταξη τα επίκαιρα τμήματα της οποίας αναφέρουν τα εξής :

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθῃ παρانونώς εν τη 5 χώρα ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ίνα τούτο αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξῃ την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρانونου κρατήσεως.

No 3879

A. Επί του παραδεκτού

85. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι αι αιτιάσεις αυτές δεν είναι προδήλως αβάσιμες υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 α) της Σύμβασης και ότι δεν αντίκεινται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθούν παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

1. Ως προς το άρθρο 5 §1 στ) της Σύμβασης

α) Θέσεις των μερών

86. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η κράτηση ενός αλλοδαπού στα πλαίσια διοικητικής απέλασης, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, δεν αποτελεί ποινή που τιμωρεί ένα αδίκημα, αλλά μέτρο για την διασφάλιση της εκτέλεσης της απέλασης και δεν μπορούσε, την εποχή εκείνη, σε καμία περίπτωση να υπερβεί τους τρεις μήνες. Επικαλείται ότι η κράτηση του προσφεύγοντα ήταν νόμιμη και στηριζόταν στο άρθρο 76 του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005. Η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντα ανέβαλε την διαδικασία απέλασης αλλά δεν είχε επίπτωση στη νομιμότητα της κράτησης, η οποία διήρκεσε περίπου δύο μήνες και δεν υπερέβη τη νόμιμη προθεσμία των τριών μηνών.

87. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι διοικητικές αρχές όφειλαν να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους. Ειδικότερα, έπρεπε να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους δεν έλαβαν υπόψη τους την απόφαση του Πλημμελειοδικείου. Υπογραμμίζει ότι η κράτησή του ήταν παράνομη επειδή αποφασίστηκε από ένα διοικητικό όργανο και όχι από δικαστήριο. Ακόμα και αν υποθεθεί ότι ένα διοικητικό όργανο μπορεί να πάρει την απόφαση για κράτηση ενός ατόμου ενόψει της απέλασής του, ο κρατούμενος θα έπρεπε να έχει στην διάθεσή του ένα πραγματικό ένδικο μέσο. Στην Ελλάδα, μια προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν είναι πραγματική, αφού ο κρατούμενος πρέπει αναγκαστικά να εκπροσωπείται από δικηγόρο και το ελληνικό δίκαιο δεν προβλέπει δωρεάν δικαστική συνδρομή για την προσφυγή σε τέτοια δικαστήρια.

β) Κρίση του Δικαστηρίου

No 3879

88. Εξετάζοντας τον σκοπό και το αντικείμενο του άρθρου 5 στο πλαίσιο του και τα στοιχεία διεθνούς δικαίου, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη την σημασία της διάταξης αυτής στο σύστημα της Σύμβασης : καθιερώνει ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, δηλαδή την προστασία του ατόμου έναντι των αυθαίρετων προσβολών του κράτους κατά της ελευθερίας τους (βλ. κυρίως, *Winterwerp* κατά Ολλανδίας, 24 Οκτωβρίου 1979, §37, σειρά Α, αρ. 33).

89. Αν ο γενικός κανόνας που αναφέρεται στο άρθρο 5 §1 είναι ότι κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία, η παράγραφος στ) προβλέπει μια εξαίρεση που επιτρέπει στα Κράτη να περιορίζουν την ελευθερία των αλλοδαπών στα πλαίσια του ελέγχου της μετανάστευσης. Όπως το έχει ήδη παρατηρήσει το Δικαστήριο, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεών τους δυνάμει της Σύμβασης, τα Κράτη χαίρουν «του αναμφισβήτητου δικαϊωμάτος τους να ελέγχουν κυριαρχικά την είσοδο και την διαμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους» (*Chahal* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 15 Νοεμβρίου 1996, §73, *Receuil* 1996-V, *Saadi* κατά Ηνωμένου Βασιλείου [GC], αρ. 13229/03, §64, CEDH 2008-...).

90. Στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις παραγράφους 5 §1 έχει παγιωθεί ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας πρέπει όχι μόνο να υπόκειται σε μια από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους α) έως στ), αλλά επίσης να είναι «νόμιμη». Ως προς τη «νομιμότητα» μιας κράτησης , συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των «νόμιμων οδών», η Σύμβαση παραπέμπει ως επί το πλείστον στην εθνική νομοθεσία και καθιερώνει την υποχρέωση να τηρηθούν τόσο οι κανόνες επί της ουσίας όσο και οι δικονομικοί. Εντούτοις, η τήρηση του εθνικού δικαίου δεν είναι επαρκής : το άρθρο 5 §1 απαιτεί επίσης κάθε στέρηση της ελευθερίας να είναι σύμφωνη με τον σκοπό της προστασίας τους ατόμου έναντι της αυθαιρεσίας (βλ. π.χ. , μεταξύ πολλών άλλων, προαναφερθείσα *Winterwerp* κατά Ολλανδίας, §37, προαναφερθείσα *Amuur* κατά Γαλλίας, § 50 και *Witold Litwa* κατά Πολωνίας, αρ. 26629/95, §78, CEDH 2000-III). Καμία αυθαίρετη κράτηση δεν μπορεί να είναι σύμφωνη με το άρθρο 5 §1 ενώ η έννοια του «αυθαίρετου» στο πλαίσιο αυτό υπερβαίνει την έλλειψη συμφωνίας προς το εθνικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, η στέρηση της ελευθερίας μπορεί να είναι νόμιμη σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και συγχρόνως να είναι αυθαίρετη και επομένως αντίθετη προς την Σύμβαση (*Mooren* κατά Γερμανίας [GC], αρ. 11364/2003, §77, CEDH 2009-...).

No 3879

91. Έτσι, το Δικαστήριο πρέπει να βεβαιωθεί ότι ένα εθνικό δίκαιο είναι σύμφωνο προς την σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων των γενικών αρχών που διατυπώνονται ή συνεπάγονται από αυτήν. Στο τελευταίο αυτό σημείο, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όσον αφορά την στέρηση της ελευθερίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ικανοποιεί την γενική αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συνεπώς, είναι σημαντικό οι προϋποθέσεις στέρησης της ελευθερίας δυνάμει του εθνικού δικαίου να είναι σαφώς ορισμένες και ο ίδιος ο νόμος να είναι προβλέψιμος στην εφαρμογή του, έτσι ώστε να πληρείται τοπ κριτήριο της «νομιμότητας» που ορίζεται από την Σύμβαση, που απαιτεί κάθε νόμος να είναι επαρκώς συγκεκριμένος για να επιτρέπει στον πολίτη –που εν ανάγκη περιστοιχίζεται από διαφωτιστικές συμβουλές– να προβλέπει, σε επαρκή βαθμό στις περιστάσεις της υπόθεσης, τις συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από μια συγκεκριμένη πράξη (*Baranowski κατά Πολωνίας*, αρ. 28358/95, §§50-52, CEDH 2000-III).

92. Από τη νομολογία την σχετική με το άρθρο 5 §1 στ) προκύπτει ότι για να μην κριθεί ως αυθαίρετη, η εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου κράτησης πρέπει να γίνει με καλή πίστη. Επίσης, πρέπει να συνδέεται στενά με τον σκοπό τη παρεμπόδισης ενός ατόμου να διεισδύσει παράνομα στην επικράτεια. Επίσης, οι χώροι και οι συνθήκες κράτησης πρέπει να είναι κατάλληλοι. Τέλος, η διάρκεια της κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει την απαραίτητη εύλογη προθεσμία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (*προαναφερθείσα Saadi κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], §74).

93. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η στέρηση της ελευθερίας του προσφεύγοντα στηριζόταν στο άρθρο 76 του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005 και είχε ως σκοπό να εγγυηθεί την δυνατότητα της διενέργειας της απέλασής του. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στο σημείο αυτό ότι το άρθρο 5 §1 στ) δεν απαιτεί η κράτηση ενός ατόμου κατά του οποίου έχει τεθεί σε εφαρμογή η διαδικασία απέλασης να θεωρείται ως ευλόγως απαραίτητη, για να εμποδίσει π.χ. τον ενδιαφερόμενο να διαπράξει αδίκημα ή να δραπετεύσει (βλ. *προαναφερθείσα Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, §112).

94. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι προκύπτει από το διεθνές και εθνικό δίκαιο, δηλαδή από τα άρθρα 31-33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και 1 του Προεδρικού Διατάγματος 61/1999, ότι η απέλαση κάποιου που έχει υποβάλει αίτηση ασύλου δεν επιτρέπεται μέχρι την οριστική επεξεργασία της αίτησης αυτής.

No 3879

Είναι αλήθεια ότι το Προεδρικό Διάταγμα 61/1999 που διέπει το καθεστώς των πολιτικών προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, δεν περιλαμβάνει καμία ρητή πρόβλεψη σχετικά με τη νομιμότητα της κράτησης των τελευταίων. Εντούτοις, το οικείο εθνικό δίκαιο προβλέπει ότι η κράτηση με σκοπό την απέλαση δικαιολογείται μόνο όταν αυτή μπορεί να εκτελεστεί. Η απλή επίκληση της ανάγκης εκτέλεσης της απόφασης απέλασης δεν αρκεί για να θεμελιώσει την κράτηση (άρθρο 1 του Διατάγματος υπ' αρ. 61/1999 και άρθρο 2 του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005). Για έναν αιτούντα άσυλο, η απέλαση δεν μπορεί να εκτελεστεί πριν εκδοθεί μια απόφαση επί της αίτησης ασύλου (προαναφερθείσα *S.D. κατά Ελλάδας*, §62).

95. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι παρά το ότι η αίτηση ασύλου του προσφύγοντα επίσημα καταγράφηκε στις 15 Μαΐου 2007, αυτός εξακολούθησε να κρατείται ενόψει της απέλασής του μέχρι τις 16 Ιουλίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία ο Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών έκανε δεκτές τις ενστάσεις που είχε επαναλάβει κατά της κράτησής του (βλ. ανωτέρω παράγραφο 19). Οι πρώτες ενστάσεις του προσφύγοντα είχαν απορριφθεί από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης στις 24 Μαΐου 2007 χωρίς να αντλήσουν τις συνέπειες από το ότι είχε κατατεθεί ήδη αίτηση ασύλου, στοιχείο που είχε λάβει ρητά υπόψη του. Όμως, ο προσφύγων δεν μπορούσε να απελαθεί πριν εξεταστεί η αίτηση ασύλου του και η κράτησή του επομένως στερούνταν νόμιμης βάσης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (βλ. προαναφερθείσα *Riad et Idiab κατά Βελγίου*, §§ 77-78) τουλάχιστον από τις 15 Μαΐου 2007, όταν καταχωρήθηκε επίσημα η αίτηση ασύλου του. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορεί να αποδειχθεί η καλή πίστη των εθνικών αρχών στην σχετική διαδικασία καθώς και η ύπαρξη ενός στενού δεσμού ανάμεσα στην κράτηση του προσφύγοντα και την δυνατότητα απομάκρυνσής του από το ελληνικό έδαφος.

96. Πολύ περισσότερο αφού όπως το έχει ήδη διαπιστώσει το Δικαστήριο στα πλαίσια του άρθρου 3 της Σύμβασης, οι συνθήκες κράτησης στα κέντρα του Σουφλίου και της Πέτρου Ράλλη αποτελούσαν εξευτελιστική μεταχείριση. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι η κράτηση του προσφύγοντα δεν ήταν «νόμιμη» υπό την έννοια του άρθρου 5§1 στ) της Σύμβασης από τις 15 Μαΐου 2007 και ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής.

No 3879

2. Ως προς το άρθρο 5 §4 της Σύμβασης

α) Θέσεις των μερών

97. Η Κυβέρνηση επικαλείται ιδίως ότι ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως κατά της πράξης προώθησής του και να συνδυάσει την προσφυγή αυτή με αίτηση προσωρινής διαταγής κατά της απομάκρυνσής του. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στην νομολογία του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης και ιδιαίτερα στις αποφάσεις υπ' αρ. 120/2004, 42/2007 και 74/2007 και επικαλείται ότι η εξέταση της αίτησης προσωρινής διαταγής δεν αφορούσε μόνο το μέτρο απέλασης αλλά επίσης στην άρση της κράτησης του ενδιαφερομένου. Επίσης, υποστηρίζει ότι η απόφαση του προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης της 24^{ης} Μαΐου 2007, με την οποία απορρίφθηκαν οι ενστάσεις του προσφεύγοντα, ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.

98. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ο νόμος υπ' αρ. 3386/2005 είναι αόριστα διατυπωμένος και διφορούμενος και εμποδίζει έτσι τα δικαστήρια να εξετάσουν τη νομιμότητα της κράτησης λόγω του ότι δεν είναι εξουσιοδοτημένα να εξετάζουν συγχρόνως τη νομιμότητα της απέλασης. Συνεπάγεται ότι οι αλλοδαποί που όπως ο προσφεύγων δεν μπορούν να απελαθούν εν αναμονή της απόφασης επί της αίτησης ασύλου, αλλά επιθυμούν να αμφισβητήσουν την κράτησή τους, βρίσκονται σε κενό του νόμου. Στην πράξη, τα δικαστήρια εξετάζουν την κράτηση μόνον υπό το πρίσμα του κινδύνου απόδρασης ή κινδύνου κατά της δημόσιας τάξης. Γενικά, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η εθνική έννομη τάξη δεν του προσέφερε καμία πραγματική προσφυγή προκειμένου να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησής του. Όσον αφορά, ειδικότερα την προσωρινή διαταγή αναστολής εκτέλεσης του μέτρου απέλασης, ο προσφεύγων προσκομίζει τη νομολογία του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών (αποφάσεις υπ' αρ. 2250/2003, 390/2006 και 535/2006) θεωρώντας ότι η εν λόγω προσφυγή δεν μπορεί να αναστείλει συγχρόνως την κράτηση του ενδιαφερομένου.

β) Η κρίση του Δικαστηρίου

99. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έννοια της νομιμότητας ("lawfulness", "régularité") πρέπει να έχει την ίδια σημασία στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 και στην παράγραφο 1, έτσι ώστε ένα άτομο που κρατείται να έχει το δικαίωμα να ελέγξει την κράτησή του υπό το

No 3879

πρίσμα όχι μόνο του εθνικού δικαίου αλλά επίσης υπό το πρίσμα της Σύμβασης, τις γενικές αρχές που αυτή καθιερώνει και τον σκοπό των περιορισμών που επιτρέπει η παράγραφος 1. Το άρθρο 5 §4 δεν εγγυάται το δικαίωμα σε δικαστικό έλεγχο τέτοιας έκτασης που να εξουσιοδοτεί το δικαστήριο να υποκαταστήσει στο σύνολο των εκφάνσεων της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των συλλογισμών καθαρής σκοπιμότητας με την δική του κρίση την κρίση της αρχής από την οποία προέρχεται η απόφαση. Δεν θέλει ούτε έναν έλεγχο τόσο ευρύ που να εκτείνεται σε κάθε μια από τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για τη νομιμότητα της κράτησης ενός ατόμου σύμφωνα με τη παράγραφο 1 (προαναφερθείσα *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, §127, προαναφερθείσα *Dougoz κατά Ελλάδας*, αρ. 40907/98, §61, CEDH 2001-II).

100. Το Δικαστήριο παρατηρεί, εξ αρχής ότι, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί του θέματος της αποτελεσματικότητας τους δικαστικού ελέγχου σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο της κράτησης ατόμων ενόψει της διοικητικής τους απέλασης (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις *S.D. κατά Ελλάδας*, *A.A. κατά Ελλάδας* και *Tabesh κατά Ελλάδας*, αρ. 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009). Θεωρεί σκόπιμο να συνοψίσει τις σκέψεις του επ' ευκαιρία της παρούσας υπόθεσης που εγείρει παρόμοια θέματα ως προς το άρθρο 5 §4 της Σύμβασης.

101. Γενικά το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει τις ανεπάρκειες του εθνικού δικαίου σχετικά με την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης ενόψει απέλασης και συμπέρανε ότι δεν μπορούσαν να είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις του άρθρου 5§4 (βλ. προαναφερθείσα *A.A. κατά Ελλάδας*, §71).

102. Ειδικότερα, όσον αφορά τις προσφυγές που προβλέπονται από το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η δεύτερη παράγραφος της διάταξης αυτής προσφέρει την δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να καταθέσει ενστάσεις ενόψει της λήψης της διοικητικής πράξης που διατάσσει την απέλασή του. Όμως, η Κυβέρνηση δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η εν λόγω προσφυγή μπορεί επίσης να αφορά άλλα θέματα εκτός από αυτό της προσφυγής.

103. Όσον αφορά την τρίτη παράγραφο του άρθρου 76 του νόμου υπ' αρ. 3386/2005, το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι η προσφυγή των ενστάσεων που ένας κρατούμενος αλλοδαπός μπορεί να ασκήσει κατά απόφασης που διατάσσει την κράτηση δεν δίνει ρητά στον δικαστή την

No 3879

εξουσία να εξετάσει τη νομιμότητα της επαναπροώθησης, που αποτελεί, εν προκειμένω στο ελληνικό δίκαιο, τη νομική θεμελίωση της κράτησης. Το άρθρο 76 §4, όπως είναι συνταγμένο, επιτρέπει στα δικαστήρια να εξετάσουν την απόφαση κράτησης μόνο υπό το πρίσμα του κινδύνου απόδρασης ή κινδύνου για την δημόσια τάξη (προαναφερθείσα *A.A. κατά Ελλάδας*, §73, προαναφερθείσα *Tabesh κατά Ελλάδας*, §62, προαναφερθείσα *S.D. κατά Ελλάδας*, §73). Το Δικαστήριο αναγνώρισε επίσης στο σημείο αυτό την ύπαρξη ορισμένων πρόσφατων δικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό και δέχονται ότι οι τα διοικητικά δικαστήρια εξετάζουν τη νομιμότητα της κράτησης αλλοδαπού και, αν την θεωρούν παράνομη, για οποιοδήποτε λόγο, διατάσσουν την απελευθέρωσή του. Ωστόσο, θεώρησε ότι η ύπαρξη ορισμένων αποφάσεων που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό δεν αρκεί να απαλείψει τον διφορούμενο χαρακτήρα των όρων του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005 επί του θέματος (προαναφερθείσα *A.A. κατά Ελλάδας*, §75). Εξετάζοντας τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η απόφαση υπ' αρ. 76/2007 του προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης απέρριψε τις ενστάσεις του προσφεύγοντα ως προς την κράτησή του στηριζόμενο αποκλειστικά στην πιθανότητα πιθανής αναχώρησης από την Ελλάδα. Επομένως, ο αρμόδιος δικαστής δεν εξέτασε ουδόλως τη νομιμότητα και την σκοπιμότητα της διατήρησης της κράτησης ενόψει της απέλασης του προσφεύγοντα, ενώ ο τελευταίος είχε επίσημα ζητήσει άσυλο. Μόνον όταν ο προσφεύγων επανεισήγαγε τις ενστάσεις του επικαλούμενος την αόριστη αναβολή της εξέτασης της αίτησης ασύλου του, μόνον τότε ο Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών έκανε δεκτό το αίτημά του για απόλυση. Ωστόσο, αυτό δεν θα μπορούσε να έχει επίδραση στον πραγματικό χαρακτήρα της πρώτης προσφυγής, που εξετάστηκε από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης στις 24 Μαΐου 2007.

104. Όσον αφορά την αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης απέλασης ενώπιον του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως, που προβλέπεται από το άρθρο 77 του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005, το Δικαστήριο σημειώνει ότι πρόκειται για ενδικοφανή προσφυγή της οποίας η άσκηση είναι προϋπόθεση για την ενδεχόμενη προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια με αίτηση ακύρωσης κατά του διατάγματος απέλασης. Το Δικαστήριο έχει ήδη υπογραμμίσει τις δυσκολίες που θέτει η εν λόγω προσφυγή. Πράγματι, μπορεί να αφορά μόνο το θέμα της επαναπροώθησης, και όχι αυτό της κράτησης (προαναφερθείσα *A.A. κατά Ελλάδας*, §72). Επίσης, το Δικαστήριο έχει ήδη υπενθυμίσει την

No 3879

διάρκεια της διαδικασίας που έπεται κανονικά της κατάθεσης αίτησης ακύρωσης και της αίτησης αναστολής κατά της απόφασης απέλασης ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων. Επίσης, οι προσφυγές αυτές δεν επιφέρουν την άρση του μέτρου κράτησης (βλ. προαναφερθείσα, *Tabesh κατά Ελλάδας*, §62, και προαναφερθείσα *S.D. κατά Ελλάδας*, §74).

105. Όσον αφορά τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης σχετικά με τον πραγματικό χαρακτήρα της προσωρινής διαταγής αναστολής εκτέλεσης του μέτρου απομάκρυνσης, το Δικαστήριο παραπέμπει στους ανωτέρω συλλογισμούς του σχετικά με τον πραγματικό χαρακτήρα των προσφυγών που είναι ικανές να εμποδίσουν την εκτέλεση του μέτρου απέλασης (βλ. ανωτέρω παρ. 77). Το Δικαστήριο σημειώνει την θέση της Κυβέρνησης, ότι δηλαδή, σύμφωνα με τη νομολογία του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης, η αναστολή εκτέλεσης του μέτρου απέλασης επιφέρει επίσης αυτόματα την άρση του μέτρου κράτησης. Ωστόσο, και εκτός από το ότι η ύπαρξη ορισμένων δικαστικών αποφάσεων, που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αλεξανδρούπολης δεν αρκεί για να απαλειφθεί ο διαφορούμενος χαρακτήρας του οικείου δικαίου επί του θέματος, το Δικαστήριο παρατηρεί την αντίθετη νομολογία του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, που προσκόμισε ο προσφεύγων. Συνεπώς, τα ανωτέρω στοιχεία δεν επιτρέπουν στο Δικαστήριο να συμπεράνει ότι η άρση του μέτρου της επαναπροώθησης συνεπάγεται συγχρόνως και άρση του μέτρου κράτησης.

106. Ως εκ τούτου, η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στον προσφεύγοντα καμία δυνατότητα να πετύχει απόφαση εθνικού δικαστηρίου ως προς τη νομιμότητα της κράτησής του, κατά παράβαση του άρθρου. Επομένως, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

107. Σύμφωνα με το άρθρο 471 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ηθική Βλάβη

No 3879

108. Ο προσφεύγων ζητά 15.000 € για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι έχει υποστεί. Καλεί το Δικαστήριο να λάβει υπόψη του την βαρύτητα των επικαλούμενων παραβιάσεων της Σύμβασης και ιδίως τις απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες στις οποίες κρατήθηκε, τον φόβο και το άγχος με τα οποία έζησε κατά την διάρκεια της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας του καθώς και την προοπτική της επαναπροώθησής του στην Τουρκία.

109. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Εμπάσει περιπτώσει, η Κυβέρνηση επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

110. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη, λόγω ιδίως της ταπείνωσης και της απογοήτευσης που του προκάλεσε η παραβίαση των δικαιωμάτων του που προστατεύονται από τα άρθρα 3, 13, 5 §§1 και 4 της Σύμβασης. Η ηθική βλάβη δεν αποκαθίσταται επαρκώς από τις διαπιστώσεις της παραβίασης. Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, το Δικαστήριο θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα ολόκληρο το ζητούμενο ποσό, δηλαδή 15.000 € λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος για τον λόγο αυτό.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

111. Ο προσφεύγων ζητά επίσης 3.500 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου, πέρα από την δικαστική συνδρομή ύψους 850 € που έλαβε από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Δεν προσκομίζει τιμολόγιο ή απόδειξη αμοιβής.

112. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντα δεν είναι δικαιολογημένες.

113. Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης σύμφωνα με το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι έχει αποδειχθεί ότι αυτά είναι πραγματικά, αναγκαία και επίσης το ύψος τους εύλογο. Επίσης, τα δικαστικά έξοδα δεν καταβάλλονται παρά στον βαθμό που αναφέρονται στην διαπιστωθείσα παραβίαση (*Beyeler κατά Ιταλίας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ. 33202/96, §27, 28 Μαΐου 2002). Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων έτυχε δικαστικής συνδρομής ενώπιον του Δικαστηρίου και δεν προσκομίζει κανένα έγγραφο για να στηρίξει την αξίωσή του σχετικά με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη για να δικαιολογήσει μια ενδεχομένη υπέρβαση της δικηγορικής αμοιβής που

No 3879

συνδέεται με την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Επομένως, το αίτημά του θα πρέπει να απορριφθεί.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

114. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Εξετάζει με την ουσία την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την μη εξάντληση των εθνικών ένδικων μέσων και την απορρίπτει,*
2. *Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή,*
3. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 λόγω των συνθηκών κράτησης στα Κέντρα κράτησης του Σουφλίου και της Πέτρου Ράλλη,*
4. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης σχετικά με την δυνατότητα αμφισβήτησης των συνθηκών κράτησης,*
5. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης λόγω των ελλείψεων της διαδικασίας ασύλου που ακολουθήθηκε ως προς τον προσφεύγοντα και τον κίνδυνο απέλασης στην Τουρκία χωρίς σοβαρή εξέταση του βασίμου της αίτησης ασύλου του και χωρίς πρόσβαση σε πραγματική προσφυγή,*
6. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §1 στ) της Σύμβασης,*
7. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §4 της Σύμβασης,*
8. *Αποφαίνεται*
 - α) *ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημέρα που η απόφαση θα γίνει οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης 15.000 € (δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού,*

No 3879

β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανζημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Ιουνίου 2011, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §2 και 3 του Κανονισμού.

Soren Nielsen
Γραμματέας

Nina Vajic
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα